

Univerzita Karlova v Praze
Filozofická fakulta
Katedra jihoslovanských a balkanistických studií

Bakalářská práce

Markéta Darániová

**Proces přijímání a odstraňování cizích jazykových prostředků ve
slovinštině**

Process of Accepting and Removing Foreign Language Means in Slovenian Language

2012 Praha

Vedoucí práce:
Andrej Šurla, Ph.D.

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala Andreji Šurlovi, Ph.D. za vedení bakalářské práce a také za jeho podporu, trpělivost, rady, inspiraci a diskuze nejen při vypracování této bakalářské práce.

Prohlašuji, že jsem bakalářskou vypracovala samostatně, že jsem řádně citovala všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 25. 5. 2012

Abstrakt

Bakalářská práce se zabývá přejímáním a odstraňováním cizích jazykových prostředků ve slovinštině. Zkoumá různé aspekty, které procesy přejímání a odstraňování jazykových prostředků ovlivňují. Mezi ně patří zejména historie a vývoj jazyka. Dále práce zkoumá výskyt cizích slov ve slovinském tisku. Zvláštní pozornost je věnována práci s jazykovými korpusy a slovníky.

Klíčová slova: slovinština, jazyk, cizojazyčné prvky, korpusy

Abstract

This Bachelor's thesis occupies with the processing of accepting and removing foreign language means of the Slovenian. It focuses on the aspects which influence the process of accepting and removing the language means. The aspects are for exempel the history and development of the language. This work researches the occurance of the foreign words in the Slovenian press. An exctra chapture is foccused on the work with the language corpuses.

Key words: Slovenian, language, foreign language elements

Obsah

Úvod	7
1. Historický vývoj Slovinska	8
1.1. První Slované na slovinském území.....	8
1.2. Slovinsko za vlády Habsburků.....	9
1.3. Počátky národnostního uvědomění Slovinců.....	10
1.4. Slovinsko po rozpadu Rakouska - Uherska	12
1.5. Slovinsko za druhé světové války	12
1.6. Slovinsko v rámci jugoslávské federace.....	13
1.7. Vyhlášení samostatného slovinského státu.....	14
1.7.1. Slovinsko jako součást mezinárodních společenstev	15
2. Obyvatelstvo Slovinska	16
2.1. Národnostní složení.....	16
2.2. Jazyky ve Slovinsku	17
2.3. Jazyková kompetence obyvatelstva	18
3. Nejstarší vývojové období slovinského jazyka	20
3.1. Období reformace.....	20
3.2. Protestantismus	21
3.3. Osvícenství	22
3.4. Národně emancipační proces	24
3.4.1. Purismus	25
3.4.2. Ilyrské hnutí.....	26
3.4.3. Lingvistické práce v obrozenecké době	27
4. Infrastruktura slovinského jazyka.....	29
4.1. Slovníky a jazykové korpusy.....	29
4.2. Proces přejímání slov	32
4.2.1. Přejímání vlastních jmen	34
4.2.2. Přejímání plnovýznamových slov	34
4.2.3. Přejímání názvů	36
4.2.4. Přejímání osobních a zeměpisných jmen z latinského písma.....	37
4.2.5. Přejímání zeměpisných názvů	38
4.3. Přejímání cizích slov v denním tisku	39
4.3.1. EU, hospodářství a cizí jazykové prostředky	41

4.3.2. Přejímání slov ve sportu	42
4.3.3. Přejímání v oblasti kultury	43
4.3.4. Sumarizace.....	45
Závěr.....	46
Seznam použité literatury	47

Úvod

Téma mé práce zní Proces přijímání a odstraňování cizích jazykových prostředků ve slovinštině. Smysl a cíl práce vidím ve zjištění, zda a do jaké míry je současná slovinština otevřená přijímání cizích jazykových prostředků a pomocí jakých mechanismů případný proces přejímání cizích jazykových prostředků probíhá. Abych dosáhla tohoto cíle, zaměřím se nejprve na sociolingvistické aspekty slovinštiny, její vznik a vývoj, dále na proces formování slovinštiny v jednotný svébytný jazyk. Při zkoumání historického vývoje jazyka se v práci zaměřím na postavení slovinštiny vzhledem k jazykům sousedních zemí, na vzájemné soužití těchto jazyků ve společném geografickém, státotvorném a kulturním prostoru. Zvláštní pozornost bude v práci věnována právě procesu přijímání či odstraňování cizích jazykových prostředků a také infrastruktuře současného slovinského jazyka. Zmíním nejdůležitější kodifikační příručky a dále se budu zabývat problematikou obohacování slovinštiny o cizí jazykové prostředky. Stávající stav by měl být v práci doložen praktickou excerpcí textů z novin a internetu. Zpracované výsledky by měly ukázat, zda ve slovinštině proces přijímání, resp. odstraňování cizích jazykových prostředků probíhá.

1. Historický vývoj Slovinska

Republika Slovinsko, jak zní oficiální název dnešního státu, leží na rozhraní střední a jižní Evropy. Sousedí s Rakouskem, Maďarskem, Chorvatskem, od hranic s Itálií směrem k Chorvatsku má přístup k Jaderskému moři. Na území o rozloze 20 273 km² zde žijí v současné době přibližně 2 miliony obyvatel. Úředním jazykem je slovinština, v některých příhraničních oblastech, kde žijí národnostní menšiny i italština a maďarština.

1.1. První Slované na slovinském území

Území dnešního slovinského státu lze hodnotit jako historicky velmi cenné, protože fungovalo odpradáвна jako důležitá křižovatka a spojnice západní Evropy s balkánskou oblastí a také Apeninského poloostrova se severněji položenými evropskými oblastmi.¹

Slované na území dnešního Slovinska přicházejí zhruba v 6. století. Vstupují ovšem na území rozlohou výrazně větší než je území dnešního Slovinska, na severu navazují na území moravských Slovanů žijících v Sámově kmenovém svazu a jejich další vývoj probíhá kontinuálně s nimi. Roku 658 vzniká na území dnešních Korutan samostatný slovanský státní útvar, knížectví Karantanija, v 10. století povýšené na vévodství Velká Karantanija. Písemně je název Karantanija poprvé doložen v díle Kosmografija z roku 670 od neznámého autora. Dílo také dokladuje používání slovanským jazykem pronášených formulí při různých státnických obřadech, z čehož vyplývá, že na území dnešních Korutan žily etnicky i jazykově různé skupiny, které spojovaly zemské tradice. V 8. století se Karantanija dostává pod vliv Franské říše. V praxi to znamená posílení vlivu západokřesťanské církve, křty slovanského obyvatelstva a ztrátu jeho samostatnosti. Po neúspěšném protifranském povstání, při kterém Karantanci a Karnové vystupují jako spojenci, dochází k odstranění domácích knížat a na jejich místo se dostávají přívrženci Franské říše. Dosavadní knížectví jsou nahrazena hrabstvími s franským feudálním systémem. Slované tak ztrácejí privilegovanou společenskou vrstvu a jejich jazyk se stává jazykem nižších společenských vrstev. V 9. století

---

¹ Osídleno bylo již v paleolitu. K nejstarším historicky doloženým etnikům patří starověcí Ilyrové, Venetové a Řekové, v době železné se v alpské oblasti usazují vyspělí Keltové. V oblasti dnešních Korutan vytvářejí Norikové tzv. Norické království, jež udržuje živé obchodní kontakty s Římany a v prvním desetiletí našeho století se z něj stává římská provincie Noricum. Pod pohořím Karavanky, v Julských Alpách a v oblasti dnešního Notraňska se usazují Karnové, kteří v 8. století. Vytvářejí malé knížectví Kamiola s centrem Karmium, dnes Kranj.

Začátek našeho letopočtu probíhá ve znamení vzkvétajícího obchodu s Římany, budování měst a silnic a také zavádění křesťanství. Jiný směr přinášejí vpády barbarských kmenů na toto území ve 4. – 6. století. Jako první přicházejí germánští Vizigótové, které pak střídají mongolští Hunové, dále Ostrogóti, až v 6. století končí to období nejdříve vpádem Langobardů a po nich příchodem Slovanů. (viz Hladký, L.: Slovinsko, Praha 2010)

rozdělují Maďaři vpády na toto území společný slovanský areál na západní a jižní část a kvůli této nucené izolaci se začíná na jihu formovat samostatná etnická skupina. Roku 1000 vzniká Uherské království, jehož součástí se stává i Slovany obývané Zámuří. Velká Karantanija se na přelomu 11. a 12. století rozpadá a dává vzniknout Štýrsku, Korutanům, Kraňsku a Istrii. Některé jihoslovanské državy se krátkodobě dostávají do majetku Přemysla I. Otakara., o četná území usilují jak gorická knížata, tak Habsburkové.

Šíření křesťanství vede na přelomu 10. – 11. století ke vzniku první písemné památky psané ve slovanském jazyce latinkou.

1.2. Slovinsko za vlády Habsburků

Ve 14. století vymírá nejvýznamnější slovinský šlechtický rod hrabat z Celje a Habsburkům se tak uvolňuje cesta k získání většiny slovinského území. Když o dvě století později vymírá i poslední větev gorických knížat, stávají se Habsburkové politickými vládci nad celým Slovinskem. Po bitvě u Moháče roku 1526 se z dynastických důvodů dostávají do čela středoevropských států Habsburkové. Soustátí, které zahrnuje kromě Rakouska a Uherska i české země a označované jako habsburská monarchie, je nuceno čelit nájezdům Turků až do bitvy u Vídně (1683). Přelom 15. – 16. století je charakterizován pronikáním humanistických myšlenek zejména z Itálie a je také obdobím náboženských reforem. Nejvýraznější postavou reformačního období se stává Primož Trubar (1508–1586). Téměř celé 16. století probíhá v duchu jisté míry náboženské tolerance. Ta však končí nástupem Ferdinanda II. Habsburského na trůn. Roku 1628 je úředně zakázána protestantská víra. Podobně jako v českých zemích, i zde dochází k odchodu exulantů do ciziny, zabavování jejich majetku, pálení knih a návratu společnosti ke katolicismu. Přednost dostává opět latina a němčina. Výjimku tvoří pouze Zámuří, kde se protestantismus uchoval díky příslušnosti oblasti k uherské části monarchie.

Zásadní obrat přichází až v 18. století, zejména v jeho druhé polovině. Pod vlivem merkantilismu podporují habsburští panovníci maximální měrou ekonomický rozvoj státu, investují do rozvoje manufaktur a dolů. Terst je prohlášen svobodným přístavem a je podporována svobodná plavba obchodních lodí. Marie Terezie ruší celní hranice, její syn Josef II. ruší nevolnictví. Po politické stránce se projevuje snaha po co největší centralizaci monarchie. Přestože je za vlády Marie Terezie uzákoněna existence tzv. triviálek s výukou v mateřštině, podle zákona z roku 1784 se stává úředním jazykem němčina. Později se právě toto nařízení stává účinným nástrojem postupující germanizace.

U slovinského obyvatelstva stále i v konci 18. století převládá zemské vědomí příslušnosti k různým historickým zemím, ale probouzejí se první myšlenky o národnostním i jazykovém sjednocení Slovinců. Do popředí zájmu tehdejších vzdělců a mnohdy současně budoucích národních buditelů se dostává jako dominantní znak každého jednotlivého etnika jeho vlastní nářeční varianta. Při utváření národního uvědomění vzniká řada jazykovědných prací zaměřených především na prokázání skutečnosti, že i přes značnou nářeční diferenciaci je jádro slovinského jazyka jednotné a vytváří pevný celek. Ve svých snahách o vytvoření společné normy spisovného slovinského jazyka se tyto vzdělanci často vrací k představitelům reformace 16. století. Z této doby pochází jazykovědné práce Pohlinovy i četná díla jeho následovníků. A. T. Linhart ve svém historiografickém díle zastává výrazně kladný postoj k společným znakům jižních Slovanů, lze ho považovat za průkopníka myšlenky na sjednocení jižních Slovanů. Počátkem 19. století pojmenování Slovinců přestává označovat obecně Slovana, ale stává se označením národní identity obyvatel Kraňska, Korutan a Štýrska. V českých zemích byla tato interpretace přijata, jak dokazuje např. dílo Josefa Dobrovského, zhruba v polovině 19. století.

1.3. Počátky národnostního uvědomění Slovinců

Následující desetiletí je charakterizováno konzervativním klimatem společnosti. Liberální část společnosti je ve srovnání s klerikály slabá, navíc bez politických zkušeností. Pokusy o jakékoli deklarování národnostních práv jsou proto velmi nesmělé. Ve třicátých letech 19. století probíhá u sousedních Chorvatů národní obrození nazvané ilyrské hnutí, které požaduje politické a kulturní sjednocení všech jižních Slovanů. Tato myšlenka mezi Slovinci nepadla na úrodnou půdu, byla akceptována pouze jednotlivci z periferních slovinských oblastí vystavených silnějšímu germanizačnímu tlaku (například ze Štýrska, odkud pocházel Jakob Fras, který se k chorvatskému hnutí připojil pod jménem Stanko Vraz). Podobně později v druhé polovině 19. století nebyl mezi Slovinci většinově přijat z chorvatské strany nabízený kulturně politický směr novoilyrismus. Revoluční události ve Vídni v letech 1848-49 dávají Slovincům, stejně jako ostatním slovanským národům monarchie, naději na prosazení vlastních národnostních požadavků. Slovinci formulují národně politický program Sjednoceného Slovinska (Zedinjena Slovenija), v němž deklarují především sjednocení slovinského národa do nového státního útvaru – Sjednocené Slovinsko, ustavení vlastního zemského sněmu a zrovnoprávnění slovinštiny s němčinou. Zástupci slovinského národa se účastní jako delegáti i Slovanského sjezdu v Praze, kde se hlásí k myšlenkám austroslavismu, po vzoru českých buditelů zakládají Jižní Sokol a později Matici slovinskou.

Myšlenku Sjednoceného Slovinska se sice nepodařilo prosadit, ale jeho program se stal ideově nosným i pro budoucí vlastenecké snahy Slovinců. Rok 1848 znamenal pro Slovince první vystoupení, kdy se prezentovali jako samostatný politický subjekt s vlastním národněpolitickým programem. Dali tak najevo, že i přes politickou nezkušenost již nebude možné je v rámci habsburské monarchie přehlížet.

Následující Bachův absolutismus vývoj slovinského národního hnutí výrazně pozastavil. K uvolnění politických poměrů došlo až přijetím konstituční ústavy, podle které vznikly tolik žádané zemské sněmy. Ve Slovinsku je tato doba poznamenána ještě převratným kulturním vývojem, v jehož důsledku dochází k šíření slovinství i v širokých lidových vrstvách.

V roce 1866 přichází habsburská monarchie po prohrané válce s Pruskem o území Benátské provincie, které je také hojně obýváno tzv. benátskými Slovinci. Prohraná válka dala vzniknout dualistickému Rakousko – Uhersku. Slovince tyto územní změny vedly k aktivizaci národnostních tužeb a požadavku, bohužel opět neúspěšnému, na sjednocení všech Slovinců do jedné korunní země. Závěr 19. století je spojován s projevy zemědělské krize, vystěhovalectvím, migrací rolnického obyvatelstva do měst, která se naopak začínají industriálně rozvíjet. Industrializace ovlivňuje politické zrání společnosti. Prohlubuje se diferenciaci mezi klerikály a liberály, vznikají politické strany.² Podpora jihoslovanství se projevila výrazně v době balkánských válek (1912 – 1913), přesto Slovinci o spojení s balkánskými státy neuvažovali. Odmítavě se stavěli i k návrhu Ivana Cankara na vytvoření svazové jihoslovenské republiky a nejednotni byli rovněž v otázce splnutí s Chorvaty či zachování vlastní individuality. Ocitali se tak při řešení národnostní otázky v bludném kruhu. Příčiny vzniku válečného konfliktu zařadily loajální Slovince mezi „politicky nespolehlivé“ a policejně perzekuované. Agresivitou ze strany monarchie byli sice nepřijemně zaskočeni, přesto za Rakousko bojovali poměrně oddaně. Od Italů zažívali Slovinci na obsazených územích mnohem větší útlak, než jakého byli schopni rakouští Němci. Slovinci bojovali na italské frontě, do dějin této války se zapsala zejména velmi tvrdá zákopová válka na Sočské frontě, která tu trvala až do roku 1917.

---

² Roku 1892 je založena Katolická národní strana, později se její název mění na Slovinskou lidovou stranu. Liberálové zakládají roku 1844 Národní pokrokovou stranu, ve které se opět vrací k myšlence Sjednocené Slovenie. Později doplňuje toto spektrum Jihoslovenská sociálně – demokratická strana (1896). Klerikálové byli na konci 19. století proudem úspěšnějším, což pramenilo z historicky silných pozic, které ve Slovinsku církev měla. Klerikálové prosazovali loajalitu k císaři a sympatizovali s německými konzervativci, liberálové propagovali jihoslovenské ideje

1.4. Slovinsko po rozpadu Rakouska - Uherska

Od poloviny roku 1917 začínají Slovinci upozorňovat na nutnost ukončení války a znovu vyzývají k uspokojení svých národnostních a politických potřeb, aniž by ale chtěli opustit rámec monarchie. Vracejí se k myšlence Sjednoceného Slovinska, která by ovšem měla fungovat uvnitř Rakouska – Uherska. Snahy o budování jednotného státu prolínají celým meziválečným obdobím, obdobím druhé světové války i léty poválečnými. Slovinská společnost vykazuje v tomto úsilí často vnitřní politickou nejednotnost, prezentuje rozdílné představy na podobu budoucího jednotného státu, její konání svazuje zemské vědomí, často převyšuje národnostní cítění.

V roce 1918 se Slovinci rozcházejí s rakousko-uherskou monarchií a následně deklarují ustavení nezávislého Státu Slovinců, Chorvatů a Srbů tvořeného z jižních Slovanů obývajících doposud společný stát, ovšem po dalších jednáních se Srby a Černohorci ze samostatných království je ustavena nová monarchie Království Srbů, Chorvatů a Slovinců. Od samého počátku se tento stát potýkal s řadou problémů. Srbové zastávali myšlenku státu centralizovaného, Slovinci a Chorvaté se naopak přiklíněli k autonomní samosprávě. Tento státní celek měl pro přílišné politické, náboženské a kulturní různorodosti zahrnutých skupin řadu problémů. Dominance Srbů ho provázela po celé období jeho existence, Slovinci zůstali rozdělení mezi čtyři státy a více než jedna čtvrtina jich žila mimo jugoslávský stát.

V říjnu 1929 je Království SHS přejmenováno na Království Jugoslávie a provedením nové správní reformy vznikají novodobé kraje – bánoviny, které nerespektují historické hranice zemí a straní opět vedoucí pozici Srbů. Oktrojovaná ústava (1931) posiluje centralizaci, zakazuje politické strany působící na národnostním či náboženském základě. Posiluje tak odhodlání nesrbských národů po budování spravedlivé federace.

Špatně řešená národnostní otázka je dominantní záležitostí meziválečného období. Slovinci hledají (a nalézají) odpověď na stěžejní otázku, jak chápat sami sebe – zda jako samostatný národ či jako součást širšího společenství.

1.5. Slovinsko za druhé světové války

Zatímco Chorvatům byla ještě přiznána autonomie, Slovinci už tento záměr realizovat nestihnou. V dubnu 1941 vstupují na jejich území vojska nacistického Německa, fašistické Itálie, Maďarska. Území obývaná slovinským etnikem jsou rozdělena – severní část

Velkoněmecké říši, z jižní byla vytvořena Lublaňská provincie náležející Itálii, Maďarsku se znovu vrací Zámuří. Slovinci chápou, že toto období je zápasem o jejich budoucí existenci.³

1.6. Slovinsko v rámci jugoslávské federace

Začlenění Slovinka do jugoslávské federace přináší jeho obyvatelům zprvu pocity uspokojení. Stávají se součástí většího státního celku, který jim má přinést ochranu před ohrožováním Němci a Italy a také jim zajistit prostor pro realizaci vlastních zájmů. Pocit tohoto spojení byl pro Slovince naprosto prioritní. Převažoval nad vykročením jugoslávské federace sovětskou cestou. Rozhodující slovo ve společnosti získali komunisté, kteří se dostali k moci, byla zahájena kolektivizace, v kultuře zavládl socialistický realismus. Po roztržce Tita se Stalinem roku 1948 se tzv. „jugoslávský komunismus“ odklání od sovětského typu, dochází k jistému celospolečenskému uvolnění. V roce 1952 byla kolektivizace zastavena a poměry ve společnosti se značně uvolnily, komunisté však zůstali u moci. Přestože obyvatelstvo východoevropských vazalských zemí vzhlíželo ke značně liberální Jugoslávii s velkým zájmem, Jugoslávie šanci stát se demokratickou zemí též promarnila.

V 60. letech se v Jugoslávii začínají znovu projevovat, stejně jako v meziválečném období, centralistické snahy Srbů, federace je přejmenována na Socialistickou federativní republiku Jugoslávie. Přesto se Jugoslávie nejeví jako stát stabilní, vyčerpaná ekonomika se dostává do stagnace. Nápravu má přinést nová („Kardeljova“) ústava, ale záměr se zcela mívá účinkem. Ke stagnující ekonomice se připojují další faktory – značné disproporce mezi vyspělou severní a zaostalejší jižní částí federace, národnostní rozpory a v neposlední řadě také smrt Josipa Broz – Tita (1980).

Slovince, jejichž ekonomika je v této době nejvyšší ze všech zemí federace, vzniklá situace rozděluje, jako již mnohokrát v minulosti, do dvou proudů. Reformní komunisté kritizují federální orgány za jejich zkorumpovanost a volají po společenských změnách, současně ale vůbec neuvažují o změně příslušnosti k jugoslávské federaci. Bezpartijní se začínají znovu

---

³ Odboj se formuje ve dvou proudech. Prozápadni, spojený s královskou exilovou vládou v Londýně dává přednost zpravodajské činnosti a vyčkávání, levicový je naopak velmi agresivní a vyzývá k okamžitému ozbrojenému boji proti okupantům. V partyzánských oddílech přibývá komunistických bojovníků, do jejich čela se staví jugoslávský komunistů Josip Broz – Tito. Současně roste i počet obyvatel kolaborujících s Němci, tvoří se Bílé gardy pronásledující partyzány i jejich sympatizanty. Občanská válka ve Slovinsku přináší mnoho lidských obětí. Již v roce 1943 jsou vedena první jednání o budoucí podobě poválečné Jugoslávie. Je rozhodnuto o federaci šesti rovnoprávných států. V listopadu 1945 je skutečně vyhlášena Federativní lidová republika Jugoslávie.

Boje 2. světové války na území Slovinska utichají 10. května 1945, o vliv na strategicky cenném území však nadále projevují zájem jak Britové, tak Sověti, z čehož později schopný Broz –Tito těží v jugoslávský prospěch. V prvních poválečných letech (1947) je dořešena otázka západních hranic Jugoslávie, podle které Terst přechází do správy OSN. Terstská krize je ukončena až roku 1954, kdy se stává tato důležitá oblast součástí Itálie.

zabývat otázkou národní suverenity, kterou jim status svazové republiky nemůže zajistit. Oba proudy vystupují zpočátku společně, v roce 1989 se již programově vzdalují.

1.7. Vyhlášení samostatného slovinského státu

Požadavek ustavení suverénního slovinského státu založeného na respektování lidských práv a svobod získává v závěru 20. století většinovou podporu. Jsou legalizovány další politické strany, v roce 1990 se konají první pluralitní volby, ve kterých vítězí exkomunista Milan Kučan. Slovinci tím opět potvrdili, jak je jim blízký umírněný reformní postoj. V závěru roku 1990 se konal plebiscit o samostatnosti nezávislého Slovinska, pro kterou se vyslovila drtivá většina zúčastněných. Stále to však neznamenalo odchod z federace, Slovinci si jen přáli její změnu a vytvoření celní unie. Kromě Chorvatů se setkávali s odmítavým stanoviskem nejen dalších jugoslávských zemí, ale také zahraničí. V červnu roku 1991 vyhlásili ve stejný den jako Chorvaté Deklarací o nezávislosti úplnou samostatnost Republiky Slovinsko, ale federální vláda tento akt neuznala, naopak se uchýlila k vojenskému řešení problému. Tzv. desetidenní válka ukázala pevné odhodlání Slovinců federaci opustit. Na mezinárodním poli to byla doba pro Slovince velmi nejistá, jednání o řešení jugoslávské krize byla zdlouhavá a nevedla k žádným závěrům. Posun v jednání znamenala až válka v Chorvatsku, která přiměla západní diplomaty k uznání samostatnosti těch republik, které o to požádají a zaváží se k respektování demokratických principů. V prosinci 1991 schválil slovinský parlament novou ústavu, která Slovinsko deklarovala jako samostatný, demokratický a právní stát. V lednu 1992 uznaly nezávislost Slovinska země EU a s nimi i několik dalších evropských i mimoevropských zemí. Slovinsko tak uspíšilo rozpad SFRJ a samo se zařadilo do skupiny novodobých evropských států.

Zatímco při osamostatňování postupovalo Slovinsko a Chorvatsko jednotně, v prvních letech samostatného Slovinska se obě země dostaly do vážného sporu. Příčinou byl přístup slovinských obchodních lodí do mezinárodních vod, který Chorvatsko znemožňovalo. K tomu se přidávaly vnitřní problémy s rostoucí nezaměstnaností, snižováním platů, růstem cen zboží i politickými neshodami. Kromě sociálních problémů řešila země i problém umístění chorvatských a bosenských běženců, dále problém tzv. „vyškrtnutých“, jenž byl uzavřen až roce 2009. Od roku 1992 se ve Slovinsku rozběhla privatizace, do níž byly nejdříve zařazeny malé a střední podniky, velké firmy byly privatizovány až počátkem 21. století, ale se zachováním státu jako majoritního vlastníka.

Zásluhu na těchto změnách měla politická reprezentace Slovinska. Ta byla nejprve poměrně jednotná, postupem času narůstalo napětí mezi levicovými a pravicovými stranami. Po

desetileté vládě premiéra Janeze Drnovška se krátce dostala k moci středopravicová vláda, a pak opět středolevicová. V současné době se sympatie voličů obracejí k SD, ale stále více voličů hledá novou politickou alternativu. Zatímco ve vnitřních záležitostech se politické strany v podstatě vrátily k historickému sporu mezi klerikály a liberály, na mezinárodním poli působí slovinská politika kompaktně.

1.7.1. Slovinsko jako součást mezinárodních společenstev

Po prvním neúspěšném pokusu o vstup do NATO, Slovinsko značně zvýšilo svoji domácí politickou aktivitu a snažilo se o co nejširší zapojení do evropské politiky. Tak se i přes svoji krátkodobou historii stalo Slovinsko členem řady mezinárodních společenstev – NATO (od 29. 3. 2004), EU (od 1. 5. 2004), OSN (od 22. 5. 1992), OBSE (od 24. 3. 1992), OECD (od 21. 7. 2010), Rady Evropy, Eurozóny, Evropské celní unie a Schengenského prostoru (od roku 2007) a dalších.

Slovincům se podařilo se nejen zapojit do mezinárodních politických struktur, ale také pozvednout svoji ekonomiku na tržní, udržet stávající životní úroveň obyvatelstva, zavést euro, oprostit se od vlivu Balkánu či řešit problematiku Piranského zálivu.

2. Obyvatelstvo Slovinska

Slovinsko jako samostatný stát vzniklo jako jeden z nástupnických států Jugoslávie v roce 1991. Počet jeho obyvatel se od té doby mírně zvyšuje. Sčítání obyvatelstva prováděné v roce 2002 skončilo výsledkem 1 964 036 obyvatel, ale již v roce 2005 překročil počet obyvatel hranici dvou milionů a mírný vzestup počtu obyvatel stále pokračuje⁴.

Početnější skupinu obyvatelstva tvoří stále ženy, ale rozdíl mezi mužskou a ženskou částí populace se vyrovnává. Zatímco v roce 2004 žilo ve Slovinsku o 42 820 více žen než mužů, v roce 2011 činil tento rozdíl již jen 21 839 ve prospěch žen.

V produktivním věku je 40 % slovinské populace, podíl ekonomicky činného obyvatelstva je 46 %. (muži 56,2 %, ženy 43,7 %).

2.1. Národnostní složení

V roce 2002 se ke slovinské národnosti přihlásilo 1 631 363 obyvatel, což představovalo 83,06 % z celkového počtu obyvatel. Druhým nejpočetnějším etnikem v zemi byli Srbové – počet 38 964 představoval 1,98 %. Jen nepatrně méně bylo Chorvatů – 35 642 obyvatel a 1,81 %.

Další etnika skončila v tomto pořadí:

- Bosňané: 21 542 (1,1 %),
- Muslimové: 10 467 (0,53 %),
- Maďaři: 6 243 (0,32 %),
- Albánci: 6 186 (0,31 %),
- Makedonci: 3 972 (0,2 %),
- Romové: 3 246 (0,17 %),
- Černohorci: 2 667 (0,14 %),
- Italové: 2 258 (0,11 %).
- K české národnosti se hlásilo 273 a ke slovenské 216 osob.

---

⁴ Roční demografické přírůstky za posledních sedm let se pohybují mezi 0,01 % v roce 2004 až 0,67 % v letech 2008 a 2009. V roce 2010 však činil demografický přírůstek pouze 0,15%. S velmi mírným nárůstem obyvatelstva počítá ve svých odhadech slovinský statistický úřad i do budoucna. Podle jeho odhadů by v roce 2060 měl počet obyvatelstva dosáhnout 2 058 000 obyvatel. K 30. prosinci tohoto roku mělo Slovinsko 2 048 951 obyvatel o rok později 2 054 741 obyvatel. Tímto počtem se řadí do druhé stovky nejlidnatějších zemí světa.

2.2. Jazyky ve Slovinsku

Jazykově je Slovinsko zemí homogenní. Úředním jazykem je zde slovinština, v pohraničních oblastech jsou jako úřední jazyky uznávány též maďarština a italština.

Podle výsledků sčítání lidu uvedlo slovinštinu jako svůj mateřský jazyk 87,8 % obyvatel. I přes demografické přírůstky obyvatelstva ve Slovinsku se počet mluvčích, kteří uvádějí slovinštinu jako mateřský jazyk, mírně snižuje. Tento trend trvá již od roku 1953, v posledních letech se ho v porovnání s minulostí podařilo zpomalit. V současné době používá ve Slovinsku slovinštinu jako první jazyk 1,85 milionu mluvčích.

Pokud ale připočítáme ještě mluvčí, kteří žijí v Itálii v Benátském Slovinsku, Furlandsku, v rakouských Korutanech, chorvatské Istrii, maďarském Porabí a dále v Německu, Argentíně, USA, Kanadě a Austrálii, dojdeme k výsledku 2,5 milionů mluvčích. Toto číslo již řadí slovinštinu mezi 5 % nejrozšířenějších jazyků na světě, na pomyslném žebříčku podle počtu mluvčích ji řadí na 179. místo.⁵ Tento stav je lze chápat jako výsledek citlivé politiky, kterou slovinský stát praktikuje vzhledem k vlastním menšinám v zahraničí. Stejně citlivý přístup uplatňuje i k cizím národnostním menšinám na svém území.

Maďarštinu a italštinu uvedlo jako svůj mateřský jazyk 0,2 %. Přestože obě menšiny mají garantovaný přístup do parlamentu prostřednictvím zaručeného poslance, mají přístup do médií i vlastní školy, počet mluvčích vlivem asimilace i nižší porodnosti dlouhodobě klesá.

Ještě větší oslabení než jazyky obou menšin zaznamenala němčina. V roce 2001 se k ní hlásilo jako ke své mateřštině již jen 0,1% mluvčích. Tento stav je setrvalý po celou dobu existence samostatného Slovinska.

Ze zbývajících jazyků etnik žijících na území Slovinska zaznamenává mírně stoupající tendenci albánština a romština. První ze jmenovaných jazyků uvedlo jako svoji mateřštinu 0,37 % mluvčích, ve druhém případě 0,2 % mluvčích.

Další průzkum prokázal, že slovinštinu, italštinu, maďarštinu, němčinu a romštinu uvedly jako svoji mateřštinu především ženy, zatímco mezi albánskými mluvčími je dvojnásobně víc mužů než žen. Nejmenší rozdíly mezi počtem mužů a žen je u těch mluvčích, kteří uváděli jako mateřštinu tzv. srbochorvatštinu.

---

⁵ <http://www.stat.si/>

2.3. Jazyková kompetence obyvatelstva

Většina slovinského obyvatelstva však ovládá ještě některý z dalších jazyků. Nejrozšířenějším je chorvatština, resp. srbština, v obchodním či úředním styku je ale nejčastěji používanou angličtina, zcela výjimečně němčina či italština.

Ve školách je vyučovacím jazykem slovinština a podobně jako u nás se žáci učí povinně ještě cizímu jazyku. V jazykově a etnicky smíšené oblasti Prekmurje jsou školská zařízení od předškolních po středoškolská bilingvní, vyučovacími jazyky jsou slovinština a maďarština a součástí vzdělávacího kurikula je i výuka o historii a kultuře obou národů. V jazykově a etnicky smíšené oblasti Slovinská Istra jsou vyučovacími jazyky slovinština a italština. Třídy tu nejsou smíšené jako v oblasti Zámurí (Prekmurje), ale tam, kde mají žáci jako první výukový jazyk slovinštinu, mají povinně jako cizí jazyk italštinu a naopak. Stejně jako v Prekmurské oblasti se i zde obě skupiny učí o historii a kultuře obou národů.

Problematikou jazykové kompetence Slovinců se zabývala v roce 2007 anketa o vzdělávání dospělých⁶, podle jejíchž výsledků hovořilo cizím jazykem 92% dospělé populace ve věku 25 – 64 let, z toho 20,5 % jedním jazykem, 37,2 % dvěma a 34,1 % dokonce třemi jazyky. Anketa zahrnovala i mluvčí, kteří měli v základním vzdělání povinnou srbochorvatštinu, která je nyní klasifikována jako cizí jazyk⁷ Němčinu jako druhý jazyk uvádělo asi 30% dospělých, největší podíl mluvčích byl mezi lidmi ve věku 50 – 64 let. Italština jako druhý jazyk figurovala u 10 % dospělých a její zastoupení u jednotlivých věkových kategorií bylo víceméně rovnoměrné.

Jen velmi málo dospělých uvádělo jako další cizí jazyk francouzštinu či ruštinu nebo jiný jazyk.

Obecně lze říci, že ve Slovinsku stoupá zájem o jazykové vzdělávání, a to nejenom u samotných Slovinců, ale také u obyvatel, pro které je slovinština cizím jazykem.

Slovinštinu ovládá podle ankety 3,4 % Chorvatů⁸, 0,8 % Rakušanů, 0,1 % Litevců. Znalost slovinštiny uvedli také dotazovaní v Česku, Slovensku, Maďarsku, Itálii, Německu, Švédsku a na Kypru⁹.

---

⁶ http://www.stat.si/novica_prikazi.aspx?id=3421

⁷ Tento výsledek zařadil Slovinsko mezi evropskou špičku – vyšší procento vícejazyčně vzdělaného obyvatelstva mají jen Litva, Norsko, Švédsko, Lotyšsko a Slovensko. Znalost angličtiny uvádělo 75 % lidí ve věku mezi 25 – 34 roky, 50 % lidí ve věku 35 - 49 let a přibližně 25% lidí ve zbývajících věkových kategoriích, tj. do 64 let. Většinou se jednalo o mluvčí středoškolsky či vysokoškolsky vzdělané.

⁸ Anketa na stránkách http://www.stat.si/novica_prikazi.aspx?id=3421

⁹ Slovinština se v současné době vyučuje na 58 univerzitách na celém světě, počet studentů slovinského jazyka je okolo 2000, http://www.centerslo.net/l2.asp?L1_ID=2&L2_ID=22&LANG=slo

Slovinština si až do dnešní doby uchovala velký počet nářečí. Na území Slovinska v současné době existují nářeční skupiny korutanská, přímořská, rovtarská, goreňská, doleňská, štajerská a panonská, v každé skupině se vyskytuje několik krajových nářečí, takže celkový počet nářečí se blíží počtu padesáti.

Slovinský územní areál se vždy vyznačoval značnou jazykovou roztržitostí. Z toho pramenily značné obtíže při stanovení úředního jazyka. Ve středověku zastávala funkci odborného i úředního jazyka latina, která byla využívána v církevní i světské oblasti. Ve světské oblasti ji později vystřídala němčina. Přestože řada vznikajících lingvistických děl se věnovala slovinskému jazyku, byla tato díla psána německy. Hegemonní postavení němčiny na krátkou dobu přerušilo období tzv. Ilyrských provincií. Francouzská vláda přistupovala k postavení slovinštiny poměrně tolerantně a zavedla slovinštinu jako úřední jazyk. Tento stav měl pouze krátkodobou životnost, ale byl pro Slovince z hlediska růstu národního uvědomění velmi významný. Opětovný návrat ilyrských provincií do rakouské monarchie znamenal i návrat němčiny na pozici úředního jazyka. S obdobím slovinského osvícenství se slovinština dostala postupně do škol, i když zpočátku jen jako nástroj k výuce němčiny. Postupně si však našla místo nejen v prvních třídách, ale pronikla i do vyšších ročníků. Na počátku 20. století se pro slovinštinu stala konkurentem srbochorvatština, neboť sílily tlaky na to, aby se stala úředním jazykem pro celou monarchii. Zaručenou pozici úředního jazyka získala slovinština až po druhé světové válce, ovšem v případě úřadů a institucí s federativní působností byla povolena pouze srbochorvatština, stejně jako při zastupování federace na mezinárodní úrovni. To znamená, že ani začlenění do jugoslávské federace slovinštině zcela rovnoprávné postavení nepřineslo. Na takové postavení dosáhla slovinština až po r. 1991, kdy se slovinština stává diplomatickým jazykem i jazykem velícím ve slovinské armádě.

3. Nejstarší vývojové období slovinského jazyka

Šíření křesťanství vedlo na přelomu 10. – 11.stol. ke vzniku první písemné památky ve slovanském jazyce psané latinkou. Touto nejstarší písemností jsou tři rukopisy menšího rozsahu (zповědní formule, homilie, zповědní motlitba) známé pod názvem Frízinské památky nebo též Frízinské zlomky, ve slovinštině Brižinski spomeniky. Tyto liturgické texty vznikly okolo r. 1000, ale byly objeveny až na počátku 19. stol. v klášteře v bavorském Freisingu – odtud jejich název. Texty jsou nejstarším dochovaným typem slovinštiny – jsou psány slovinským (panonským) typem staroslověnštiny, ve které slovinští jazykovědci od Kopitara dále vidí vzor staré slovinštiny. I v následujících několika staletích vznikaly zejména na půdě klášterů texty liturgické, např. Stičenský rukopis (Stiški rokapis).¹⁰

Památky vzniklé po 13. století již vykazují osobité vlastnosti slovinštiny. Vyrůstající počet germanismů v nich svědčí o probíhající německé kolonizaci slovinských území spojené s poněmčováním obyvatelstva. Tak jako u Frízinských památek, tak i u těchto rukopisů jde především o modlitby, což dokazují např. ratečský neboli celovecký rukopis (asi 1370) a stičenský rukopis. Tento dokument je zajímavý zejména proto, že je nejstarším dokladem kulturních styků mezi českými a slovinskými zeměmi. Rukopis se skládá ze tří svazků, z nichž první a třetí náleží nepochybně české provenienci. Jedná se pravděpodobně o příruční knihy českých cisterciáků. Jazykem je v podstatě slovinština, ale pravopis je český předhusitský, obsahující četné hláskoslovně-tvaroslovné bohemismy (Kudělka str.6)

Zhruba od 10. do 16. století se ve slovinském kulturním prostoru píše nejen německy, ale používá se také latina. Německy jsou psány některé rukopisy a náboženské texty, které měly sloužit v různých formách styku s věřícími. Latina se ve světských textech téměř nevyskytuje, ale jsou jí psány především kodexy. Texty jsou však přístupné jen určité skupině obyvatel, a tak tato literatura de facto zůstává za zdmi klášterů.

3.1. Období reformace

I přes snahy o udržení slovanské svébytnosti se Slovinsko dostávalo stále více do područí cizích, zejména bavorských šlechtických rodů. Ve 14. stol. vymírá nejvýznamnější slovinský šlechtický rod hrabat z Celje, a Habsburkům se tak uvolnila cesta k získání zbývající části slovinského území. Jejich nadvláda nad Slovinskem pak trvala až do rozpadu rakousko–

¹⁰ <http://lektoriranje.net/zgodovina.html>, 28. 12. 2011, rukopis pochází z první poloviny 15. století

uherské monarchie. Mimo habsburské panství ležela pouze města při pobřeží Jaderského moře, která byla připojena k Benátské republice. V důsledku těchto politických a společenských změn a pro neexistenci domácí slovinské šlechty se slovinština stala pouze jazykem nižších společenských vrstev.

Naději na změnu tohoto postavení slovinštiny přineslo období reformace spojené zejména se jménem Primože Trubara (1508–1586). Ten je považován za otce slovinského spisovného jazyka a zakladatele slovinského písemnictví. Je autorem vůbec prvních tištěných knih psaných slovinštinou Abecedarium a Katekizem¹¹, stejně jako překladatelem církevních textů včetně Nového zákona. Tím, že Trubar zpřístupnil slovinskému národu náboženství v co možná nejsrozumitelnějším jazyce, a tím, že dal Slovincům první knihy, postavil slovinský národ na stejnou úroveň s ostatními evropskými národy. Pro svoje díla zvolil jazyk, kterým mluvili obyvatelé tehdejší Lublaně, neboť v Lublani strávil část svého života jako intendant slovinské protestantské církve.

3.2. Protestantismus

První náznaky kodifikace jazyka se začaly objevovat již v době protestantismu, kdy pozvolna docházelo k ustálení jazykové normy v tehdejších textech. Ještě před touto záležitostí ale došlo ke zformování lublaňského městského nářečí. V Lublani bylo biskupství, sídlily tam úřady a navíc se město nacházelo v místě, kde se setkávala goreňská i doleňská nářečí.¹² Žádná gramatika ještě nebyla, ale jazykovou otázkou se zabýval už samotný Trubar. Pro své teologické, osvětové a překladatelské dílo musel nejprve vyřešit otázku grafiky a výběr vhodného nářečí. Využil vesměs lublaňský dialekt a doplnil ho o některé výrazy ze svého doleňského nářečí. Jeho jazyk byl blízký hovorovému jazyku. Jazyk používaný v Lublani výrazně ovlivnil další vývoj spisovného jazyka. S vyspělejší jazykovou koncepcí v tomto období vystoupil Sebastian Krelj (1538-1567). Ten se řídil hlavně jazykem církevněslovanské literatury a chorvatštiny, ale pouze za předpokladu, že to nebude nijak narušovat slovinštinu. Zajímavé je to, že jako první vědomě odstraňoval výpůjčky z germánských jazyků a zaváděl románské výpůjčky. Jazykovými otázkami se zabýval i Jurij Dalmatin (1547-1589). Ten se řídil Trubarovým územ, ale vědomě se vyhýbal dialektismům. Trubarův překlad převážně novozákonních biblických textů, který jazykově zrevidoval, doplnil o vlastní překlad starozákonních knih a v jeho jazyce se už neobjevovaly hojné archaismy. Již v tomto období

---

¹¹ Abecedarium a Katechismus, 1550

¹² Lublaň se původně řídila doleňským dialektem, již ve 13.stol. proběhla monoftongizace

vznikl první diferenční slovníček: tzv. Register nářečních slov z Korutanska, Dalmácie, Istrie a Krasu. Podle J. Riglera je autorem Adam Bohorič, nicméně svůj podíl nese i Jurij Dalmatin, který chtěl svůj překlad Bible věnovat i Chorvatům, proto pro slova srozumitelná jen v oblasti Kraňska připisoval ještě další slovinské výrazy a také chorvatský překlad. Kromě toho, tento překlad bible fungoval zhruba 200 let jako kodifikační příručka slovinštiny pro všechny, kteří byli odhodláni slovinsky psát.

Autorem vůbec první slovinské mluvnice byl Adam Bohorič (1520-1598). Tato mluvnice nesla název *Arcticae horulae succisivae de latinocarniolana literatura*. Teprve tato příručka ustálila slovinskou grafiku a pravopis, označený později jako bohoričica. Tento pravopis pochází z pera S. Krelje. Bohoričice je vlastně *pravopisný systém protestantských spisovatelů*. Podstatou Bohorovičovy gramatiky byl gramatický systém klasické latiny, ať už se jednalo o mluvnické kategorie nebo jazykový systém.

Další příručkou z této doby je slovník H. Megisera *Dictionarium quattor linguarum* (1592). Základem slovníku bylo dílo Register nářečních slov, a také Dalmatinův katechismus a až do dob M. Pohlina to byl nejobsáhlejší slovník slovinského lexika. Vzhledem k různým pramenům, ze kterých Megiser čerpal, byl tento slovník značně nesourodý.

Další příručkou byla až německy psaná „Kraynska gramatika“ z pera Marka Pohlina (1735-1801), který v ní kodifikoval lublaňský dialekt. Tato gramatika se stala předmětem mnoha diskuzí proto, že se velmi lišila od doposud používaného jazyka a také zde uvedený jazykový systém byl pro mnohé nepřijatelný. Na svou dobu obsahovala však velmi propracovaný slovník, ve kterém se již vyskytovaly poznámky o původu slov. Lze tedy říci, že tento slovník byl předchůdcem slovinských etymologických slovníků. M. Pohlina se i ve své příručce snažil systematicky odstraňovat germanismy, a sice tak, že je nahrazoval východoštyrskými slovy.

Složitost a rozmanitost slovinských nářečí se projevila též v následující mluvnici Ožbalda Gutsmana *Windische Sprachlehre* (1777). Je zde patrná snaha o kodifikaci normy spisovného jazyka, a to tak, aby byla srozumitelná všem. Bohužel autor se nedokázal oprostít od korutanské slovinštiny.

3.3. Osvícenství

Podle zákona Marie Terezie o povinné školní docházce z r. 1774 se začaly na celém území rakouské „Slovenie“ zakládat školy. Tento zákon stanovil, že hlavním vyučovacím jazykem bude němčina. V tzv. triviálkách byl prvním jazykem domácí slovinský jazyk, jehož

prostřednictvím se získávala znalost němčiny. V tomto procesu se stal hlavní postavou Blaž Kumerdej, který usiloval o to, aby učitelé byli kvalifikovaní a znali kraňskou slovinštinu.

O tři roky později vychází první slovinská metodická příručka. Té pomohl na svět hrabě Edling. V této době začínají vycházet i další učebnice, na příklad čítanky. Důležité bylo to, že při tvorbě jazykových učebnic se muselo brát v úvahu i jazykové prostředí, takže jazyk učebnice měl být co nejbližší místnímu jazyku, aby děti rozuměly.

V hledání jednotného základu slovinského jazyka se angažoval např. Jurij Japelj, jež vycházel z protestantského jazyka 16. století. Ve snaze dosáhnout obecnějšího rázu jazyka z něj odstranil některé doleňské prvky a nahradil je jevy goreňskými. Na jeho úsilí pak navázali Bartoloměj (Jernej) Kopitar a Valentin Vodnik. I oni se zaměřili na úpravy vedoucí k co nejširšímu územnímu rozšíření jednotného jazyka. Prostor k naplnění tohoto cíle viděli především v rozvíjení a kultivování slovní zásoby nahrazováním výpůjček široce používanými nářečními výrazy. Vodnik preferoval kraňštinu jako jazyk nezasazený němčinou. Kopitar se věnoval především kodifikaci morfologického systému.

Nerovnoměrný vývoj lokálních jazyků vedl k rozkolísání slovinského pravopisu. Někde se drželi Trubarova pravopisu, jinde Kreljova systému nebo vycházeli z Bohoričovy mluvnice.

Nejenom v oblasti jazykové, ale celkově lze hodnotit slovinské obrození jako velmi nerovnoměrné. V centrální oblasti okolo Kranje byl stupeň národního uvědomění vyšší než v ostatních oblastech. Obrozenecké změny zde prosazovali hlavně tzv. mladší obrozenci, jejichž program byl ve srovnání s myšlenkami obrozenců ostatních krajů velmi radikální.

Nutnost čelit silnému germanizačnímu vlivu zažívali i Češi, kteří se také nacházeli v postavení politicky druhořadého etnika v rámci monarchie. Proto se toto období vyznačuje velmi úzkými vazbami mezi oběma národy. Práce Josefa Dobrovského se staly výchozími pro řadu slovinských obrozenců – V. Vodnika, U. Jarnika, P. Dajnka a také J. Kopitara, jenž měl úzké kontakty s J. Dobrovským, ale spolupracoval také s J. Jungmannem, V. Hankou, F. Palackým a dalšími. Z dalších, kteří svou činností ovlivnili myšlení slovinských obrozenců, je možno jmenovat Pavla Josefa Šafaříka, jenž spolupracoval především s Matijou Čopem a o Slovincích publikoval ve svých časopisech Slovanický národopis a Slovanický zeměvid. O slovinské lidové písni se zajímal především František Ladislav Čelakovský. Čelakovský byl i propagátorem Prešernových básní.

Obecně lze říci, že vztahy Čechů a Slovinců byly v období národního obrození velmi úzké a inspirativní.

O školské reformě z roku 1774 lze zdůraznit, že představuje první krok k možnému řešení emancipace slovinštiny tím, zakládá školy, zabývá se otázkami výchovy a vyvolává potřebu po tvorbě učebnic a dalších vzdělávacích pomůcek a materiálů.

3.4. Národně emancipační proces

Na přelomu 18. a 19. století zasáhl řadu evropských zemí obrozenecký myšlenkový proud. Reagoval na ekonomické i sociální změny tehdejší společnosti, ke kterým docházelo zejména vlivem nejrůznějších reforem.

Prioritou slovinského národního obrození bylo vytvoření jednotného svébytného spisovného jazyka, jehož existence měla pro vytváření základů národní identity Slovinců zásadní význam. Jednotná spisovná slovinština se měla stát mocným nástrojem v boji proti dalšímu odnárodňování ze strany silně dominantních německých a italských sousedů. Šlo především o obranu jazykovou, neboť v oblasti sociální sféry byli Slovinci mnohé rysy německého obyvatelstva akceptovat a přizpůsobovat se jim.

Ještě na začátku 18. století však byly podmínky pro vytváření jednotného jazyka téměř nulové. Hlavní příčinou tohoto stavu byla především partikulární roztržičnost jazyková i územní. Pokusy o překonání jazykové roztržičnosti končily neúspěšně, za což mohlo především celkové postavení slovinského národa, ale také absence státních institucí včetně škol, slabý vliv centralizované knižní produkce, která ztrácela své celonárodní poslání. Spisovatelé západních oblastí používali kraňského jazyka, také literáti z okolí Celje (G.Rupnik, F.Gorjup) preferovali kraňský jazyk, v němž se v menší míře objevovaly prvky místního dialektu. Ve Štýrsku dostával také přednost místní jazyk obohacený o prvky kajkavštiny, v Prekmursku používali rovněž svého nářečí, ale s maďarským pravopisným systémem.

V hledání jednotného základu slovinského jazyka se angažovala celá řada slovinských obrozenců, jejich snahy však kvůli izolovanosti působily mnohdy i protichůdně.

Při hledání jednotné podoby spisovného jazyka se zaměřovali nejdříve na otázku slovní zásoby, která zůstávala díky jednotlivým dialektům často nesrozumitelná. Při svých snahách o dosažení obecnějšího rázu jazyka nahrazovali doleňské prvky goreňskými (J. Japelj) nebo odstraňovali výpůjčky takovými nářečními tvary, které měly interdialektický základ (V. Vodnik, J. Kopitar). Naopak F. Metelko vycházel opět pouze z doleňského nářečí, čímž jazykový systém opět vracel k územně omezené srozumitelnosti a také Dajnkova vize o existenci tří spisovných jazyků (kraňského, korutanského a východoštýrského) odporovala tehdejšími vývojovými tendencím, neboť směřovala Štýrsko k lokálnímu separatismu. Jinak

reagoval M. Murko, který se opíral o centrální slovinštinu a prvky štýrského nářečí akceptoval pouze tehdy, pokud nezasahovaly do struktury spisovného jazyka. Otázkou slovní zásoby se zabýval také France Prešeren. Odmítal násilné obohacování slovní zásoby neologismy a archaismy a poukazoval na naprostou dostatečnost lidové slovní zásoby. Ve vztahu k jazykovým výpůjčkám zaujímal poměrně benevolentní stanovisko. Z jeho pohledu byly akceptovatelné, pokud již pevně zakotvily v lidovém jazyce. Později tento postoj přehodnotil a souhlasil s odstraňováním výpůjček, zejména germanismů. Změnou postoje chtěl demonstrovat názor, že slovinština může být plnohodnotným jazykem i bez pomoci výpůjček.

3.4.1. Purismus

První náznaky purismu se ve slovinském jazyce objevily již v 16. století. Tehdy ale měly spíše národně ochrannou úlohu. V 19. století ovlivňoval purismus vývoj slovinštiny mnohem výrazněji a z jiných příčin. Ty byly dány společenskou situací, kdy se slovinština prosazovala i v nových tematických oblastech a vznikala tak potřeba jejího obohacování o nové termíny. V první polovině 19. století byla v tomto směru nejvlivnějším zdrojem němčina, naopak ve druhé polovině jazyky slovanských národů, zejména čeština, ruština, ale i srbocharvátština či ukrajinština. Puristické snahy byly podloženy ambicemi mladé slovinské buržoazie, která si přála být nositelkou národních tradic a své postavení ve společnosti posilovala úsilím o vytváření čistého slovinského jazyka. Podporovala puristické snahy zejména z třídních a nacionalistických důvodů. Jazykové výpůjčky se pak objevily v odborném jazyce zejména soudců, žurnalistů, ale i dalších. Do slovinského jazyka se tak dostávalo velké množství lexikálních slavismů, slovních obrátů i vazeb, to vše mnohdy na úkor domácích výrazových prostředků. Nejvýrazněji se vliv slovanských jazyků projevoval ve slovinské lexikografii, v menší míře v syntaxi.

Z češtiny byla takto přejata např. slova starosta, uradnik, svoboda, čepice, nedostatek, z ruštiny nraven, občestvo, priroda, z charvátštiny broj¹³.

Slavistické výpůjčky se objevují v dílech J. Zupana, A. Janežiče, U. Jarnika, v pozdější Vodnikově tvorbě, ve slovníku M. Cigala (1860) a dalších. Historizující pohled na vývoj spisovné slovinštiny nabídl Fran Levstik. Podle něj byla předchůdkyní slovinštiny staroslověnština a v tomto duchu se také snažil slovinštinu přetvořit. Lexikální slavismy akceptoval pouze tehdy, byl – li přesvědčen o jejich shodě co do podoby se staroslověnštinou. Levstikovy názory se v jazyce udržely poměrně dlouho, až do konce 19. století.

---

¹³ Jan Petr, Základy slovinštiny, str.81

Staroslověnštinu, příp. ruštinu považoval po zavedení dualismu za možnou oporu před germanizací. Z tohoto důvodu připouštěl možnost přijímat výpůjčky z ruštiny. Měly však ve slovinštině fungovat souběžně s domácími výrazy, nikoli je vytlačovat. Proti staroslověnštině se cíleně stavěl Ivan Tavčar, který preferoval užívání domácího jazyka a přejímání slavismů nebyl nakloněn.

3.4.2. Ilyrské hnutí

Ilyrské hnutí probíhá v Chorvatsku zejména ve 30. a 40. letech 19. století pod vedením Ljudevita Gaje, který je autorem reformy grafického systému chorvatštiny, kterou odstraňuje dva odlišné spřežkové pravopisy regionálně používané - na jihovýchodě země, zejména na pobřeží Jaderského moře podle italštiny, a na severozápadě země podle maďarštiny, společným pravopisem diakritickým. Požadavek společného jazykového a politického sjednocení všech jižních Slovanů ve společném státě všech Ilyrů, pod společným označením jazyka jako ilyrského (jazyka, kterým mluvili a psali Chorvaté, později jazyka, který se stal společným jazykem Chorvatů a Srbů, jehož základem jsou štokavská nářečí). Ilyrský program nebyl akceptován zejména v centrálních částech slovinských historických území, zásadně byl odmítnut intelektuály a umělci kolem F. Prešerna. Jinak se k chorvatskému hnutí stavěli intelektuálové z periferních slovinských oblastí, které byly vystaveny silnějšímu germanizačnímu tlaku - z Korutan a Štýrska. Právě ze Štýrska pochází Jakob Fras, později nejvýznamnější představitel chorvatského ilyrského hnutí a chorvatského romantického básnictví, kdy publikoval pod jménem Stanko Vraz.

Slavizace slovinského lexika probíhá až po roce 1848 respektive v druhé polovině 19. století a je spjata zejména s Franem Levstikem a inspiruje se panonskou teorií o původu staroslověnštiny, tedy podle tehdejšího mínění přímou předchůdkyní staroslovinského jazyka, a cyrilometodějskou tradicí. Vysoký počet slavizujících výpůjček působil obtíže při hledání přirozené a všemi vrstvami slovinského obyvatelstva užívané mluvené podoby jazyka, která byla východiskem pro společný jazykový úzus, který se poměrně obtížně v té době vytvářel. Značné podpory stoupencům tohoto hnutí poskytovali čeští i slovenští slavisté, např. J. Dobrovský, J. Kolár, P. J. Šafařík, F. Čelakovský. Jako neopodstatněné tyto snahy opět odmítl F. Prešeren. Budoucnost ukázala, že Slovinci mají nárok na svůj samostatný jazyk, ilyrské hnutí však posílilo národní uvědomění Slovinců.

3.4.3. Lingvistické práce v obrozenecké době

Zájem o problematiku slovinské slovní zásoby je spojen s nárůstem lexikografických aktivit. Slovinské slovníky byly zpočátku vícejazyčné, jak to dokazuje např. tříjazyčný slovník M. Pohlina z roku 1871. Postupně se však jejich kvalita zvyšovala a stále častěji se objevovaly slovníky pouze dvojjazyčné. Velmi důležitým počinem bylo vytvoření německo – slovinského slovníku, který zpracoval Matej Cigale. Dvojdílný slovník vyšel roku 1860 a kriticky proti slovníku vystoupil Fran Levstik. Částí slovinsko-německou byl tedy pověřen F. Levstik, jeho koncepce byla pro jeho oponenty příliš náročná, hledali jiné, rychlejší a finančně dostupnější řešení. Tím, kdo slovník podle nově upravené koncepce dotvořil, byl Maks Pleteršnik. Přestože práce na tomto slovníku byla velmi komplikovaná, podařilo se ho roku 1892 připravit do tisku. Lexikografická práce se dále zkvalitňovala a směřovala k vytváření výkladových slovníků.

Velká pozornost byla věnována nejenom otázkám lexikografickým, ale i ortoepickým a ortografickým. Panovala tu opět značná diferenciace, která nebyla kodifikaci slovinského jazyka ku prospěchu. Od dob reformace se ve Slovinsku používala bohoričice. Když na samém počátku 19. století vydal Kopitar svoji mluvnici, vyslovil požadavek i na úpravu grafického záznamu. Z hlediska sblížení jednotlivých slovanských národů se mu zdálo vhodné, aby vzniklo propojení mezi latinkou a cyrilicí, což bylo Slovinci přijato a postupně se objevila tzv. dajničice, písmo užívané ve Štýrsku, nebo metelčice. První jmenovaný typ písma byl odmítnut pro sklony k separatismu, druhý byl odborně vyvrácen M. Čopem a jeho užívání bylo zakázáno. Gajice, písmo navržené Ljudevitem Gajem pro chorvatštinu, byla přijata ve 30. letech 19. století i částí slovinských intelektuálů z okruhu M. Čopa a F. Prešerna. Gajice byla používána nejprve souběžně s bohoričicí, od roku 1848 byla uznána jediným slovinským pravopisem.¹⁴ Veškeré lingvistické práce, které v době obrození vznikaly, napomáhaly významnou měrou k vytváření vhodných podmínek pro probíhající proces kodifikace jednotného slovinského jazyka.

Lze říci, že obrozenecké hnutí bylo v dějinách Slovinska přelomovým. Přineslo mnohé výsledky v oblasti národního uvědomění Slovinců a hlavně ve formování jednotné podoby spisovné slovinštiny. Můžeme ho rozdělit do dvou období. V prvním jsou nositeli obrozeneckých snah především jednotlivci, ve druhém již v některých oblastech nejrůznější skupiny a spolky. V počátcích se tito jednotlivci rekrutují zejména z řad kněží a posluchačů teologie, později se k nim připojují i zástupci světské. Nerovnoměrná je úroveň národního

---

¹⁴ Není nezajímavé, že zatímco v slovinském areálu Kopitarovy návrhy neuspěly, proti nim vystupovali F. Prešeren i M. Čop, téměř bezvýhradně byly přijaty pro srbský jazykový areál.

uvědomění, v centrálním Kraňsku je nejvyšší. Zatížení němčinou je zde minimální, obrozenci působí organizovaně, navíc pod vedením radikálního Prešerna poukazují nejenom na nutnost vytvoření svébytné slovinštiny, ale odkazují i na sociální změny ve společnosti, jichž je možné dosáhnout silou lidu. V ostatních oblastech Slovinska vystupují obrozenci mnohem konzervativněji, stětávají se ale také více s německým či italským prostředím.

4. Infrastruktura slovinského jazyka

Hovoříme-li o infrastruktuře jazyka, máme na mysli především základní normativní a kodifikační příručky, tedy hlavně slovníky, gramatiky a ortografické příručky, případně učebnice. V této kapitole se seznámíme s nejdůležitějšími slovinskými jazykovými příručkami.

Prioritně se budeme zabývat otázkou přejímání slov, i když problematika přejímání jazykových prostředků obecně je mnohem širší. Samotné přejímání cizích slov a dalších jazykových prostředků se dotýká dalších jazykových rovin, např. skladby nebo fonetiky. Zájem o problematiku přejímání cizích jazykových prostředků je stále aktuální. Např. před několika málo lety se slovenisté zabývali pojmenováním velkých obchodů. Největším řetězcem je ve Slovinsku Mercator, který před lety otvíral velké obchodní centrum. Ačkoliv dle slovinské gramatiky by se takovéto centrum mělo jmenovat *Center Mercator*, jmenuje se *Mercator center*. Touto jazykovou rovinou se ale následující kapitola zabývat nebude. Rovněž se nebude zabývat fonetikou, kde je vliv cizích jazyků také patrný (např. název anglické stanice BBC by se měl vzhledem ke slovinským pravidlům číst B B C, nikoliv Bí Bí Sí).¹⁵

Kapitola se tedy zaměří především na přejímání slov. Základními příručkami, které se otázkou přejímání slov zabývají, jsou především slovníky a korpusy a nesmíme zapomenout ani na pravopis.

4.1. Slovníky a jazykové korpusy

Mezi nejdůležitější slovníky se řadí *Slovník slovinského spisovného jazyka (Slovar slovenskega knjižnega jezika SSKJ)*. Na sestavení slovníku spolupracovalo mnoho odborníků a na knižním vydání se podílela instituce SAZU¹⁶. Je zpracován tradičním způsobem, tedy excerpcí, která je pro první polovinu dvacátého století typická.¹⁷ Nejnovější vydání pochází z roku 2001 a je zatím vydáním posledním. Slovník se dočkal i své internetové podoby.¹⁸ V současné době obsahuje kolem 93 000 hesel a téměř 1,4 milionu slov a je rozdělen do dvou částí. Bohužel tento slovník neobsahuje informace o tom, zda je slovo cizího původu a pokud

---

¹⁵ Tato výslovnost je uplatňována i profesionálními mluvčími

¹⁶ Slovenska akademija znanosti in umetnosti – Slovinská akademie vědy a umění

¹⁷ Honzak-Jahič, J.: Slovensko jezikoslovje v šestdesetih in sedemdesetih letih 20. stoletja (jezikovna zvrstnost). In Vzajemným pohledem : česko-slovinské a slovinsko-české styky ve 20. století, s. 275, kde je zdůrazněna skutečnost spolupráce mladých slovinských jazykovědců s českými lexikografy. Během svého postdiplomního studia v Praze na začátku šedesátých let sbírali cenné zkušenosti pro koncepci a realizaci slovinského výkladového slovníku např. A. Muha a T. Korošec.

¹⁸ <http://bos.zrc-sazu.si/sskj.html>

ano, z jakého jazyka se dané slovo do slovinštiny dostalo. S pomocí tzv. kvalifikátorů se dozvíme, v jakém oboru je slovo používáno.¹⁹ Můžeme si dále ověřit, zda slovo zcela převzalo slovinskou podobu, nebo zda si ponechalo původní psanou podobu.²⁰

Další příručkou, která se zabývá cizími slovy, je *Slovník cizích slov (Slovar tujk)*. Nejznámější slovník cizích slov vydal v roce 1968 France Verbinc a tento slovník se stále aktualizuje a vychází do dnešní doby. Tyto slovníky jsou spíše registrem slovní zásoby než normativními příručkami jako takovými.²¹

Obecná pravidla o přejímání cizích slov obsahují Slovenski pravopis (2001). Zdroji informací o cizojazyčném původu slov a terminologie jsou také různé etymologické slovníky, jejichž materiál je ještě širší: zabývají se původem slov (v dané tematice), a nikoliv pouze cizími slovy. Mezi lety 1974 až 2007 vyšel Etymologický slovník v pěti knihách (čtyři s výkladem hesel a pátá, která je pouze seznamem slov vysvětlených v předešlých knihách).²²

Ve slovníku SSKJ už bližší informace o původu slova a procesu přijímání nejsou, proto bude hlavním zdrojem této kapitoly pravopis.

Kromě těchto lexikografických příruček nám mohou při práci s texty, ověřování správnosti jazykových jevů pomoci jazykové korpusy. Jelikož se jedná o internetový jazykový materiál, jde o záležitost víceméně realizovanou v 21. století. Jejich vznik byl provázen značně diferencovanými postoji. Myšlenka vytváření obsáhlého jazykového materiálu v elektronické podobě vzbudila diskuze už v šedesátých letech minulého století. První pokusy o vytvoření jazykového korpusu byly označeny za zbytečné a kontraproduktivní (Jezik in slovstvo let. 48 (2003), číslo 3-4 čl. Vojko Gorjanc). Za průkopníka korpusové lingvistiky lze považovat Noama Chomského, který se odkláněl od empirické metodologie a je rovněž považován za zakladatele generativní gramatiky.²³ V současné době mají zájemci o slovinskou jazykovědu k dispozici korpusy tři a tento počet nebude konečný, protože s rozvojem vědy a techniky jen tyto nejsou postačující. Prvním je *Nova beseda*. Výhodou tohoto korpusu je to, že jde o službu bezplatnou. Nevyžaduje tudíž poskytování osobních údajů a uživatelé poskytují pocit anonymity a bezpečí. Nevýhodou je určitá disproporcionalita a také, jak už to u podobných

---

¹⁹ Např. jazz – kvalifikátor muz. (hudba), pizza – kvalifikátor gastr. (gastronomie)

²⁰ Ve slovinštině najdeme jazz i džez, jeans i džins

²¹ Jako příklad hesla ze slovníku Verbince můžeme uvést hesla *avoluirati* a *evoluirati*, která ale již v SSKJ nedohledáme. Slovník zároveň uvádí, že *evalvacija* je z francouzského slova evaluation, které je odvozeno od latinského valere – vynutit, vyžádat si rozhodnutí, usnesení; *evalvirati* – am posoudit, určit hodnotu; zdroj: <http://www2.arnes.si/~lmarus/suss/arhiv/suss-arhiv-000304.html>

²² Vedoucím projektu byl prof. France Bezlaj (1919 – 1993), v roce 1980 se do projektu zapojili ještě Marko Snoj a Metka Furian

²³ Gramatika zabývající se procesem učení jazyka u dětí

volně přístupných aplikací bývá, jistá míra neserióznosti v podobě horší odborné kvality.²⁴ Druhým korpusem je *Fida plus*. Je to vůbec největší slovinský korpus, který vznikl v letech 1997 – 2000 za finanční podpory instituce Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije, podílely se i podniky DZS a Amebis²⁵.

Na tvorbě korpusu se podílely také odborné instituce Fakulteta za družbene vede, Filozofska fakulteta i Institut Jožefa Stefana. Vlastníkem autorských práv je Filozofická fakulta v Lublani. Na rozdíl od předchozího, tento korpus již vyžaduje registraci. Jeho hlavním cílem je umožnit pohled na jazyk z různých úhlů.²⁶

Třetím, chronologicky nejstarším a co do počtu slov nejmenším²⁷ korpusem je bezplatný korpus na stránkách Institutu Jožefa Stefana.²⁸

Z hlediska budování respektive doplňování slovní zásoby není v dnešní době žádný jazyk soběstačný. Otázkami souvisejícími s problematikou přejímání či odstraňování cizích jazykových prostředků se zabývali slovinští jazykovědci již na konci 19. století. Jako první systematickou a shrnující příručku bychom mohli uvést *Pravopis* (1899) Frana Levca. Nicméně ten, kdo jako první projevovat snahy o čistotu jazyka, byl Fran Levstik.

Levcovo dílo mělo značný význam. Levcův pravopis je první slovinskou kodifikační příručkou. Vyniká enormní snahou o „poslovinštění“ cizích slov. Toto úsilí ve svém důsledku vedlo k požadavku psaní cizích písmen v souladu se slovinskou soustavou. Dvojhlásky tedy byly zapisovány samohláskou v kombinaci se souhláskou, zdvojené souhlásky se zapisovaly pouze s jedním konsonantem.

Samotnými pravidly, která by určila za jakých podmínek a jakým způsobem mohou být cizí slova přejímána, se zabývali také Anton Breznik a Fran Ramovš v roce 1935. Jejich pravopis [55] měl dvě části a obsahoval také slovník. Hlavním tématem se stala vlastní jména, obecná jména zmiňována nejsou. Zvláštní díl je pak věnován slovanským vlastním jménům a klasickým (latinským a řeckým) jménům. Ostatní jména jsou ve společném krátkém oddílu. V této příručce se můžeme setkat s pojmem „tujke“, tedy se slovy cizího původu. Zajímavé může být to, že tento pravopis vychází v době, kdy Pražský lingvistický kroužek představuje „funkcijsko zvrstnost jezika“²⁹. Jazyk musel reagovat na nové možnosti, které vyžadoval jak

---

²⁴ Jezik in slovstvo let. 48 (2003) št. 3-4, Vojko Gorjanc: Korpusi in jezikoslovje

²⁵ Slovinské instituce podporující vzdělávání

²⁶ Korpus Fida Plus nahradil původní korpus Fida, v brzké době se očekává spuštění aktualizované verze Giga Fida, demoverze je již na internetu: <http://demo.gigafida.net/>

²⁷ Cca 1 milion hesel

²⁸ <http://nl2.ijs.si/index-mono.html>

²⁹ funkční styly

vývoj techniky, tak širší použití v nejrůznějších oborech lidské činnosti, např. v žurnalistice, v oblasti práva či v politice.

V pořadí čtvrtou slovinskou příručkou byl *Pravopis* vydaný Slovinskou akademií věd a umění – SAZU, který vyšel v roce 1950. Zabývá se mj. např. pravidly, podle kterých se správně zapisují slova domácí i slova cizího původu. Dokonce zde jsou uvedena i slova zakázaná nebo nedoporučovaná. Pozornost je zde mj. věnována i flexi cizích vlastních jmen. Takže bez ohledu na to, zda se jméno píše podle slovinských pravidel nebo v původní podobě, v každém případě by mělo být ohýbáno stejně jako jména domácího původu. Pouze u jmen řeckého nebo latinského původu platí pravidlo, že se skloňují podle řeckých nebo latinských paradigmat.

V roce 1962 vycházejí nová pravidla SAZU. I ta se důrazně zabývají cizojazyčnými prvky a jsou jim věnovány hned dvě kapitoly. První s názvem *Tuja lastna imena* (Cizí vlastní jména) se zabývá ohýbání a zápisem cizích vlastních jmen. Druhá kapitola *O pisavi in rabi tujk* (O písmu a užívání cizích slov) a de facto se shoduje s předešlým pravopisem. Ze syntaxe je pak zvláštní pozornost věnována gramatickému rodu a číslu u cizojazyčných výrazů. Pravopis také doporučuje, aby byl při častém užívání cizojazyčný prvek akceptován jako součást slovinského jazykového systému. Příručka se kriticky staví k zastaralým a málo používaným slovům. Slova hovorová jsou pak označena hvězdičkou.

Roku 1965 znovu vycházejí Pravidla slovinského pravopisu. Úvod publikace představuje 91 stran. Výrazně obsáhlejší Slovník má 949 stran.

S ohledem na praktické zaměření této kapitoly budeme vycházet z novějších příruček a sice SSKJ, Fida Plus a Slovenski pravopis (2001).

4.2. Proces přejímání slov

Přejímání cizích slov zajišťuje mj. obohacování domácí slovní zásoby jazyka. Má sociologický základ a je ovlivňováno mnoha faktory. Z historického hlediska např. francouzština dala základ jazyku diplomatů, řada hudebních výrazů pochází z italštiny, počítačový jazyk má kořeny v angličtině atd. Přejímání slov se nevyhýbá snad žádnému oboru lidské činnosti od běžně rozšířených po vysoce specializované, jen míra přejímání se v jednotlivých oborech liší. Přejímání slov neprobíhá pouze ve spisovném jazyce, ale rovněž v běžném hovorovém, slangu, kdy je obvyklé používání i expresivních výrazů. Přejímání se týká všech slovních druhů, od plnovýznamových až po citoslovce. Z hlediska jazyka a jeho systémů můžeme rozlišit hned několik typů přejímání cizích slov. Jsou to např. citace nebo kalky.

Jedním z typů přejímání slov jsou citace. Hodnota výpovědi slova zůstává stejná, slovo zůstává v téže podobě jako v jazyce původním. Toto přejímání se vyskytuje zejména v publicistických a vědeckých článcích, kde jsou tato slova velmi častá. Přejímání pak vypadá např. takto:

*(...)lahko treniral s svetovno znanimi imeni **fitnesa** asi **body buildinga**.*

*Kot veliki gurman in občudovalec francoske **cuisine** se je Mitterand verjetno krohotal*

*(...)V prostorih našega **show room -a** vam omogočamo ogled celotne športne kolekcije.*

Ve výše uvedených případech máme hned několik cizích slov: *fitnesa*, *body buildinga*, *gurman* a *cuisine*. Zmíněná slova se objevují v korpusech takto: *fitnes* (Nova beseda 1304 krát, Fida Plus 4668 krát), *body building* (Nova beseda 10 krát, Fida Plus 121 krát), *cuisine* (Nova beseda 49 krát a Fida Plus 110 krát), *show room* (Nova beseda 3 krát a Fida plus 45). Prvá a poslední dvě pocházejí z angličtiny, avšak zatímco slovo *fitnes* získalo částečně slovinskou podobu, protože obsahuje pouze jedno –s, přičemž v původním jazyce mělo slovo dvě –s,³⁰ výraz *body building* (toto slovo má podobu i *bodybuilding* – Nova beseda 25 krát Fida Plus 109 krát) už slovinskou podobu nepřevzal.³¹ Tyto výrazy (v původní podobě) nezná žádný z uvedených kodifikačních příruček. Další slovo, kterým je *cuisine*, pochází z francouzštiny a běžně se dnes používá i v dalších jazycích pro označení národní kuchyně. V korpusu Fida Plus se objevilo 110 krát. Francouzského původu je i slovo *gurman* (*gourmand*), které označuje labužníka. V případě tohoto slova bylo naše hledání úspěšnější. Jak Fida Plus, tak Nova Beseda nám nabízejí hned dva slovinské ekvivalenty, a sice slovo *uživalec*, které bylo nalezeno v případě prvního zmíněného korpusu 617 krát, v případě korpusu Nova Beseda 161 krát. Druhým ekvivalentem je slovo *sladkosned*, které se v korpusu Fida Plus znázornilo 132 krát, zatímco v NB pouze 18 krát. Posledními slovy jsou *show room-a*. Spojení těchto dvou slov se v korpusu Fida Plus ukázalo 45 krát, v NB jen 3 krát. Slovinským ekvivalentem se ukázalo spojení slov *razstavni prostor*, které se v prvním korpusu ukázalo 3592 krát, v NB pouze 620 krát.

Proces přejímání cizích slov tímto způsobem je stále častější a agresivnější a otázkou zůstává, zda je takovéto přejímání vždy nutné, zda nezasahuje až příliš do svébytnosti jazyka. Někdy stojí uživatel jazyka před rozhodnutím, zda použít cizí slovo, které všichni znají, např. *burnout*³², nebo zda slovo více nebo méně složitě opisovat, tedy v případě slovinštiny *občutek*

---

³⁰ Slovo se používá i v původní podobě – je to ale většinou pouze tehdy, pokud je slovo součástí oficiálního názvu

³¹ Slovinština nezná slovo kulturistika, které je používáno jako synonymum výrazu *body building*.

³² Vyhoření, vyčerpání

izčrpanosti zaradi preobremenitve (pocit vyčerpání z důvodu přetížení)³³. Dnešní uspěchaná doba preferuje spíš úsporný způsob vyjadřování.

V tomto typu přejímání se často vyskytují také vlastní jména. S těmi se pak nejčastěji setkáváme v publicistice a ve vědeckých článcích. O překlad vlastních jmen do slovinštiny se zasazoval už Stanislav Škrabec³⁴. Takto dostaly své jméno např. *Združene države Amerike*. (Spojené státy Americké, ZDA).³⁵

Dalším typem přejímání cizích slov je doslovný překlad neboli kalk. Cizí slova se utvářejí tak, aby co nejlépe do slovinštiny zapadla. Často jsou ale slova překládána nedůsledně, dostanou jen slovinský vzhled, a často se od původního významu liší. L. Bokal ve svém článku o přejímání slov uvádí příklad z oblasti sportu, a sice z lyžování. Ve slovinštině dnes existuje výraz *ekstremno smučanje* (extrémní lyžování), který pochází z angličtiny a byl převzat do mnoha dalších jazyků. Toto spojení má³⁶ ale ve slovinštině úplně jiné rozměry: posouvání se po kamenitých stezkách nebo písečných dunách. Ale i přesto, že byl kalk vytvořený později a slovinština má svůj název, kterým je alpinistično smučanje.³⁷, chápe každý tento výraz tak, jak ho chápe angličtina.

4.2.1. Přejímání vlastních jmen

Tento způsob přejímání je velmi různorodý. Slova jsou přejímána s ohledem na to, zda jsou zeměpisná (Praha, Novo Mesto) nebo vlastní (Sokrates, France) či zda se jedná o název věci (názvy továren, uměleckých děl atp.). Je také třeba mít na zřeteli původ jmen, například zda v jejich původním znění byla užívána latinka nebo některé z jiných písem.

4.2.2. Přejímání plnovýznamových slov

Podle výkladu slovinského pravopisu se plnovýznamová slova stávají domácimi tehdy, když je přepisujeme z jiných písem než je latinka nebo je zapisujeme z ideogramů. V současné době většina takovýchto slov dostává slovinskou podobu psanou, tak i výslovnostní, přizpůsobují se slovinské morfologii i syntaxi. Všeobecná pravidla, která určují transliteraci, jsou ještě podrobněji vypracována a definována v SP 2001, paragraf 165 – 169. Původní psanou podobu si zachovávají jen některá slova.

---

³³ Příklad uvádí L. Bokal v článku *Prevezemanje glede na vrste*, 2009

³⁴ Stanislav Škrabec (1844-1918), františkán, významný slovinský jazykovědec 2. poloviny 19. století

³⁵ *Združene države Amerike USA*

³⁶ L. Bokal: *Prevezemanje glede na vrste*, Sekcija za terminološke slovarje, Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU, Slovenija

³⁷ Andrej Terčelj, *Smo alpinistični smučarji ali običajni smučarji? Šport, revija za teoretična in praktična vprašanja športa*, Fakulteta za sport, Ljubljana, priloga LV 4, 2007, 34

Tabulka 1 - Výskyt cizích slov ve slovinštině

Slovo	Původní jazyk	obor	Fida PLUS	Nova beseda
Capriccioso	Italština	hudba	1	5
Adagio	Italština	hudba	197	106
Commedia dell'arte	Italština	divadlo	6	5
Curriculum vitae	Latina		225	46
A conto	Italština	finance	11	0
Faux pas	Francouzština	diplomacie	174	38
Jazz	Angličtina	hudba	11900	2839
Disco	Angličtina	volný čas	975	139
Peugeot	Francouzština	Doprava	6532	1734
Boeing	Angličtina	Doprava	1776	892
Pascal	Francouzština	Fyzika	1538	670
Club	Angličtina	společnost; sport	7536	1938

První tabulka nás informuje o tom, že se cizí slova v jejich původní podobě vyskytují. Pro lepší přehled je tabulka doplněna o informace z jakého jazyka a oboru slovo pochází a četnost všech slov byla ověřena v korpusech Fida PLUS a Nova beseda.

Některá slova ale přejímají i slovinskou podobu:

Tabulka 2 - Porovnání výskytu cizích slov s různými podobami zápisu

Slovo v původním jazyce	Četnost výskytu v korpusu Fida PLUS	Četnost výskytu v korpusu Nova Beseda	Slovo přejaté	Četnost výskytu v korpusu Fida PLUS	Četnost výskytu v korpusu Nova Beseda
Pizza	520	85	Pica	1151	246
Coca – cola	3459	335	Kokakola	413	161
Nylon	123	11	Najlon	359	51
Bon ton	22	0	Bonton	758	311
Pommes	57	7	Pomfrit	268	62

Slovo v původním jazyce	Četnost výskytu v korpusu Fida PLUS	Četnost výskytu v korpusu Nova Beseda	Slovo přejaté	Četnost výskytu v korpusu Fida PLUS	Četnost výskytu v korpusu Nova Beseda
frites					
Cha-cha	690	9	Čača	40	12
Show	34939	1211	Šov	6769	1680
Jiu-jitsu	76	7	Džiudžitsu	0	0
Sherry	228	70	Šeri	239	32
Laser	2981	1254	Lejser	0	0

Výše uvedená tabulka nám ukazuje, jakou podobu cizí slovo dostalo ve slovinském jazyce a jaká varianta je nejvíce používána, např. slovo *pizza* je co do četnosti mnohem méně používané než slovo upravené pro slovinštinu, tedy *pica*. Naproti tomu výskyt anglického slova *show* diametrálně převyšuje slovinskou verzi slova.

Některá slova ale nemusejí mít jen jednu slovinskou variantu. Jaká slova to jsou a jakou mají ve slovinštině podobu lze vidět v následující tabulce:

Tabulka 3 - Cizí slova ve slovinštině s více variantami

Meeting	112/352	miting	1653/3742	Mitink	0/0
Laser	1254/2981	lejser	0/0		
Leasing	1102/2893	lizing	865/1233	Lising	6/8
Blues	1007/4160	Bluz	175/405	Blus	0/25
Slovo	FIDA/NB	slovo	FIDA/NB	Slovo	FIDA/NB

Některá slova mají ve slovinštině i trojí podobu

FIDA – korpus Fida Plus, NB – korpus Nova beseda

Na základě dvou výše uvedených tabulek by se tedy dalo říci, že slova přejímají slovinskou podobu v závislosti na okolnostech a kontextu, a také lze tvrdit, že se oba korpusy v poměrném počtu výskytu slov shodují.

4.2.3. Přejímání názvů

Pravidla pro přejímání názvů nejsou v současné době tak striktní jako v minulosti, nekladou už takový důraz na transkripci a volněji se staví k otázce zdomácnění cizích slov ve slovinském jazykovém systému. Zabývají se pouze „poslovinštěnými“ slovy, jejichž zápis byl proveden jiným než latinským písmem (např. jména podniků nebo sériových publikací) a

přeložená jména (názvy institucí, organizací, ulic, adresy...). Výjimku mezi přeloženými tvoří víceslovné názvy s plnovýznamovými složkami, někdy se jim také říká „polocitace“. Překlad „polocitací“ se v praxi užívá často v hudbě, filmu a dalších uměleckých záležitostech. „Polocitace“, tedy cizojazyčná pojmenování, které v nominativu singuláru píšeme jako v originále, skloňujeme v souladu s pravidly slovinského jazyka.³⁸

Jako příklad bychom mohli uvést název ulice Downing Street, divadla Bolšoj teatr, opery Grand Opera, závodu Tour de France.³⁹ Překlady sice mohou vzniknout, ale u takovýchto slov se ponechává původní výraz.

Lze tvrdit, že při přejímání takovýchto názvů dochází k překladu části názvu nebo dokonce celého názvu, např. Stockholmska univerza, chikaška šola. Protože tyto výrazy jsou natolik srozumitelné, tak i vzhledem k dnešní globalizaci se takto přijme mnohem více výrazů.

Často jsou překládány také výrazy z oblastí výpočetní techniky, informatiky a technických odvětví. Je zajímavé (z ekonomického hlediska však možná překvapující, protože se jedná pouze o malý trh), že slovinští IT odborníci počítačové výrazy a terminologii důsledně překládají do slovinštiny. Takovéto překlady⁴⁰ jsou obecně velmi dobře přijaty. Toto tvrzení se týká zejména počítačů a technických oborů. Jako důkaz uveďme např. slovo zgoščenska.⁴¹ Vzhledem k častému používání těchto slov vyplývá, že budoucnost je nakloněna překladům výrazů ze zmíněných oborů. Korpusy ale toto tvrzení nepotvrdily. Korpus Fida Plus vyhledal slovo zgoščenska 2125 krát, zatímco výraz CD 28430 krát. Nova Beseda rovněž ukázala, že CD je v písemném projevu častější, výraz byl vyhledán 5313 krát, zatímco zgoščenska pouze 449 krát. Tento typ přejímání probíhá zejména tehdy, pochází – li slovo z jazyka, který není obecně znám.

4.2.4. Přejímání osobních a zeměpisných jmen z latinského písma

Také u osobních jmen pravidla rozlišují jména převzatá z jazyků píšících latinkou a ta, jejichž písmo je jiné než latinka. U jmen psaných latinkou se zpravidla ponechává původní psaná podoba, jen některá všeobecně známá se přepisují do slovinštiny: *Evripid (Euripides)*, *Habsburžani (Habsburkové)*, *Petrarka (Petrarca)*, *Kolumb (Columbus)*.

Komplikovanější je situace u těch jmen, která v původní verzi nejsou zapsaná latinkou. Zde platí základní pravidlo, kdy se v podstatě zachovávají všechna písmena, která pro zápis

---

³⁸ *Downing Street-a, Grand Oper-e*

³⁹ příklady jsou převzaty ze Slovinského pravopisu, § 213; sportovní komentátoři rádi používají termín Dirka po Franciji nebo také Francoska pentlja

⁴⁰ Okna – Windows, splet, medmrežje - internet, datoteka - soubor

⁴¹ CD, cede, CD - rom

v latince používají mluvčí jazyka, z něhož se jméno přejímá, a to i v případě, že slovinská abeceda takové písmeno nemá. Takže pak vypadá přejímání následujícím způsobem:

Tabulka 4 - Přepis písmen z jiných abeced

Jazyk	Jazyková skupina	Původní zápis	Nový zápis	Slovo v původním jazyce	Slovo uzpůsobené slovinské abecedě
Latina	Mrtvý IDE jazyk	Ae	e	Praesens	Prézens
Francouzština	románská	Ç	s	Garçon	[garson]
Italština	románská	Gli	lj	Gigli	[Džilji]
Angličtina	germánská	Dg	dž	Bridge	[bridž]
Němčina	germánská	Tsch	č	Deutschland	[Dójčlan-]
Norština	germánská	Å	o	Riksmål	[ríksmol]
Ruština	slovanská	Ё	jo	-	-
Chorvatština	slovanská	Ć	č	Nikšić	Nikšič
Čeština	slovanská	Ř	rž	Dvořák	Dvoržak

4.2.5. Přejímání zeměpisných názvů

Při přejímání zeměpisných názvů dbáme na to, zda jsou jednoslovné nebo víceslovné. Formální hledisko, které se dochovalo od nejstarších verzí slovinských pravidel pravopisu, je založeno na dvou předpokladech. První je ten, že slovinština pro některé jednoslovné zeměpisné názvy používá slovinský tvar. Zpravidla ale tyto názvy nepřekládáme. Výjimkou jsou některé typy slov složených, jakým je např. *Bodensee*, slovinsky *Bodensko jezero*. Běžně se tedy setkáme s původními názvy: *Massachusetts*, *Caligari*, *Köln*.⁴²

Druhým předpokladem je to, že při víceslovných zeměpisných názvech je součástí geografická položka typu jezero, údolí, ostrovy, průlivy apod. Můžeme je tedy přeložit tak, jako se překládají názvy věcí, nikoliv vlastní/osobní jména. Nicméně ani tady neplatí jednoznačnost. Navzdory tomu existují příklady, které v pravidlech obsaženy nejsou. Zde pravidlo uvedené ve Slovinském pravopisu (2001, § 199 - 207) říká, že víceslovná zeměpisná

⁴² Slovenski pravopis, 2001

jména/názvy většinou překládáme, resp. překládáme jen ty názvy, které jsou obecné, např. *Združene države Amerike, Skupnost neodvisnih držav, Bližnji vzhod, Velikonočni otok, Severno morje, Sueški prekop, Špindlerjev Mlin, Rdeči trg, Monmartska ulica, Bela hiša, Slavolok zmage* apod.⁴³ Dále pravidlo pokračuje tím, že se některé víceslovné názvy nepřekládají. Mezi takovéto názvy patří např. *Boka Kotorska, Mariánské Lázně nebo Rio de Janeiro*.⁴⁴ Nepřekládáme je pouze tehdy, když si neuvědomujeme, že to jsou vlastní jména. Zajímavý je také příklad, který už slovinština příliš nežívá – Novi Jork, ale v pravidlech zmíněn je.

Úpravami zeměpisných názvů, přejímáním do slovinštiny, se zabývá Komisija za standarizacijo zemljepisnih imen.⁴⁵ Tato komise spolupracuje s mezinárodní komisí, která se jmenuje UNGEGN.⁴⁶ Obě komise pak společně vytvářejí nejen seznam slovinských zeměpisných názvů, ale také seznam exonymů.⁴⁷ Jako první ve slovinském jazyce vznikl s pomocí Geodetske uprave Republike Slovenije⁴⁸ roku 2001 seznam zemí a exonym.

4.3. Přejímání cizích slov v denním tisku

Pro praktickou část své práce jsem si vybrala jako hlavní zdroj denní tisk, protože je snadno dostupný a nejlépe se s ním pracuje. Cílem tohoto oddílu je ověřit, zda jsou cizí jazykové prostředky do slovinštiny přijímány a pokud ano, do jaké míry a (evt. zda jsou přijímány v souladu s pravidly slovinského pravopisu).

Přejímání cizích slov je ovlivňováno celou řadou faktorů. Mezi ty nejdůležitější bychom mohli zařadit např. velikost dané země a počet mluvčích. Je patrné, že otázkou jazykové čistoty a neustálého strachu o jazyk, se nemusejí zabývat země, jejichž jazyk se řadí mezi světové a jejichž počet obyvatel je v řádech desítek milionů. Naopak malé národy nikdy nebyly dost silné a velké, takže s přejímáním cizích jazykových prostředků se setkávaly zcela běžně, jediné, co se měnilo, byla intenzita přejímání a následná reakce. Dalším důležitým faktorem je bezesporu ekonomická úroveň státu a nepřímo i politická situace, protože tato dvě odvětví jazyk velmi ovlivňují a s ekonomikou a politikou přicházejí do jazyka často nové termíny, pro které často přijímací jazyk nemá žádný ekvivalent.

---

⁴³ USA, OSN, Blízký Východ, Velikonoční ostrov, Severní moře, Suezský průplav, Špindlerův Mlýn, Rudé náměstí, Montmartre, Bílý dům, Vítězný oblouk.

⁴⁴ Slovenski pravopis, 2001, § 208

⁴⁵ <http://www.gov.si/kzsi/index1.html>

⁴⁶ komise zabývající se toponymy

⁴⁷ exonymum je označení pro domácí podobu cizího zeměpisného názvu pro objekt ležící mimo území domácího jazyka, např. Praha – Prag, zdroj Wikipedia

⁴⁸ Geodetická správa Republiky Slovinsko

Slovo v obou jazycích	Ve slovinském textu Ano/ne	V českém textu Ano/ne	Frekvence slo / čj	Četnost ve slovinském korpusu Fida Plus	Četnost v českém korpusu ČNK
<i>Komisija</i> / Komise	Ano	Ano	4x / 1x	60594	15731
<i>koalicija</i> / koalice	Ano	Ne	1x / 0x	10136	6951
<i>parlamentarni</i> / parlamentní	Ano	Ano	1x / 1x	6155	3696
bankrot	Ano	Ne	1x / 0 x	792	287
valuta	Ano	Ne	1x / 0 x	2200	5
anketa	Ano	Ne	1x / 0 x	11955	399
<i>finančen</i> / finanční	Ano	Ne	1x / 0x	32	15881
<i>milijarda</i> / miliarda	Ano	Ano	1x / 2x	1654	299
<i>lider</i> / lídr	Ne	Ano	0 x / 2x	279	591
summit	Ne	Ano	0 x / 2x	866	820
fond	Ne	Ano	0 x / 2x	1857	5646
<i>mobilizirati</i> / mobilizovat	Ne	Ano	0 x / 1 x	297	121
debata	Ne	Ano	0 x / 3x	2140	671
<i>strukturalen</i> / strukturální	Ne	Ano	0 x / 1x	3	633
kritik	Ne	Ano	0 x / 1x	9465	1092
varianta	Ne	Ano	0 x / 1x	2248	1622
banka	Ne	Ano	0 x / 1 x	45804	10674
disciplína	Ne	Ano	0 x / 1 x	11732	443
reforma	Ne	Ano	0 x / 1x	6103	1288
<i>investicijski</i> / investiční	Ne	Ano	0 x / 1x	3752	4985

Tabulka 5 - Cizí slova - EU a hospodářství

Ke svému bádání jsem si vybrala tři oblasti. První je Evropská unie a hospodářství, druhou kultura a třetí sport. Jako jazykový materiál jsem použila noviny v tištěné podobě (Delo, Dnevnik, Žurnal24) i v internetové podobě⁴⁹. Pro srovnání jsem použila ještě české deníky v internetové podobě.⁵⁰

Tak, jako většina států dnešní Evropy, tak i Slovinsko je plnohodnotným členem Evropské unie.⁵¹ Vzhledem k dění v EU a stále neuspokojivé ekonomické situaci je toto téma velmi frekventované a poskytuje tak dost materiálu pro zkoumání. Pro úplnost by bylo vhodné dodat, že v současném uspořádání EU je 27 států a úředních jazyků je 23⁵². Základními komunikačními jazyky jsou francouzština, němčina a angličtina.

4.3.1. EU, hospodářství a cizí jazykové prostředky

V textech o Evropské unii byla nalezena tato cizí slova: *agencija, apokaliptičnega, apokalypsis, avtoriteta, banke, butik, civilizacija, civilizacijski, demokracija, demokratični, dilemi, diplomat, disbalans, dokapitalizacija, dokapitalizirano, dokument, ekonomski, emancipatroni, empatije, fakulteta, final cutdown, financiranja, finančni, fiskalni, formalni, globaliziran, identiteta, imigrant, informacija, instrument, integrativni, investicijski, kanclerka, komentirati, komisar, konferenca, konstruktiven, kriminal, kriza, krizni, kultura, korupcija, liberalizacija, lokalni, milijon, multikulturni, necivilizirani, neformalni, opozicija, organiziran, paket, parlamentarni, perspektiva, policija, politični, praktično, premier, prioritet, proces, program, projekt, reagirati, referendum, reformni, religijski, scenarija, situacija, skepsa, solidarnost, standard, strukturni, špekulativni, telefonski, tiskovna, tradicionalni, valuta, vizumski.*

Tento výčet pochází z několika různých zdrojů.⁵³ Pro větší názornost jsem provedla komparaci dvou textů – jednoho českého a jednoho slovinského. Cílem pokusu bylo zjistit, nakolik si je cizí slovní zásoba v textech podobná a jaká je frekvence nalezených cizích slov.. Článek se týkal velmi aktuálního tématu – setrvání Řecka v EU.

Vidíme tedy, že frekvence cizích slov je u českého textu mnohem vyšší. K celkové shodě mezi oběma texty došlo pouze ve 14, 3%. Četnost výskytu cizích jazykových prostředků je, navzdory národnostnímu složení, u slovinského vzorku mnohem nižší. K tomuto výsledku přispívá zcela bezpochyby i počet mluvčích a v neposlední řadě i fakt, že český jazyk se stal velmi otevřeným až neopatrným v přejímání cizích slov. K častému přejímání slov přispívá i

⁴⁹ <http://www.dnevnik.si/>, <http://www.rtvlo.si/>, <http://www.times.si/>

⁵⁰ <http://www.idnes.cz/>, <http://www.lidovky.cz/>

⁵¹ 1. 5. 2004

⁵² některé státy mají stejný jazyk, proto je jazyků méně než členských států

⁵³ www.zurnal24.si, www.dnevnik.si, www.times.si, www.rtvlo.si, www.idnes.cz, www.lidovky.cz

politický a ekonomický aspekt, protože čím více je daná země zapojena do mezinárodních struktur, tím se zvyšuje i možnost přejímání cizích slov.

4.3.2. Přejímání slov ve sportu

Přejímání cizích slov v oblasti sportu se neprojevovalo zdaleka tak masívně, jako tomu bylo v oblasti hospodářství a EU. Pro ilustraci uvádím tabulku několika sportovních výrazů, které jsou velmi často přejímány i do ostatních jazyků. V tabulce je patrné, že slovinština nebyla příliš nakloněna přejímáním slov. Pro úplnost informací jsem ještě uvedla i údaje z českého i slovinského korpusu.

Jednotlivé sporty

Tabulka 6 - Názvy sportů ve slovinštině a v češtině

Název sportu užívaný ve slovinštině	Fida plus	Název sportu užívaný v češtině	Český národní korpus FFUK
vaterpolo	1717	vodní pólo	30
spidvej	175	plochá dráha	30
odbojka	4591	Volejbal	576
roket	7857	Házená	240
nogomet	39225	Fotbal	3591
košarka	11168	Basket	81
jadranje	4421	Jachting	33

I v tomto oboru se ale i ve slovinštině objevují cizí slova.

Tabulka 7 - Výskyt cizích slov v oblasti sportu

Slovo	Ve slovinštině textu Ano/ne	V českém textu Ano/ne	Frekvence Slo/ cz	Četnost ve slovinštině korpusu Fida Plus	Četnost v českém korpusu ČNK
olimpijski	Ano	Ano	6x / 3x	12742	1176
atmosféra	ne	Ano	0x / 1x	1123	1684
štafeta	ano	Ano	2x / 1x	3285	292
agent	ano	Ne	1 x / 0x	9807	932
linija	ano	Ne	1 x / 0 x	6239	2020
finále	ano	Ano	2 x / 1 x	30766	9118
play – off	ne	Ano	0 x / 1 x	0	355

Slovo	Ve slovinském textu Ano/ne	V českém textu Ano/ne	Frekvence Slo/ cz	Četnost ve slovinském korpusu Fida Plus	Četnost v českém korpusu ČNK
<i>asistenca/</i> asistence	ne	ano	0 x / 1 x	731	743
<i>distanca/</i> distanč	ne	Ano	0 x / 1 x	591	81
faul	ne	ano	0 x / 1 x	15	476
tým (team)	ne	Ano	0 x / 2 x	8064	10242
ekipa	ano	Ne	1 x / 0 x	58983	13
trener	ano	Ne	1 x / 0 x	61105	13821
matador	ne	Ano	0 x / 1 x	390	56
skórovat	ne	Ano	0 x / 1 x	0	205
etapa	ano	Ano	4 x / 4 x	5593	1504
fanoušek	ne	Ano	0 x / 1 x	0	246

Zajímavé jsou i další výrazy, např. puk se slovinsky řekne *pak*, zakázané uvolnění zná sslovinština jako *prepovedan dolgi strel*, ojediněle se ale můžeme setkat i s výrazem *icing*.

4.3.3. Přejímání v oblasti kultury

I v kultuře se lze setkat s cizími slovy:

Tabulka 8 - Výskyt cizích slov v oblasti kultury

Slovo	Ve slovinském textu Ano/ne	V českém textu Ano/ne	Frekvence Slo/ cz	Četnost ve slovinském korpusu Fida Plus	Četnost v českém korpusu ČNK
<i>koreografija/</i> choreografie	ano	ne	s	1357	216
festival	ano	ano	6 x / 6 x	40162	3203
drama	ano	ne	1 x / 0 x	31859	3471
kulturní	ano	ne	2 x / 0 x	41045	7705
žanr	ano	ano	2 x / 1 x	2650	506
recital	ano	ne	1 x / 0 x	1128	21

Slovo	Ve slovinském textu Ano/ne	V českém textu Ano/ne	Frekvence Slo/ cz	Četnost ve slovinském korpusu Fida Plus	Četnost v českém korpusu ČNK
<i>kvaliteta/</i> kvalita	ano	ano	1 x / 1 x	4176	2486
fantazija	ano	ne	1 x / 0 x	1459	1370
koncert	ano	ano	3 x / 0 x	50777	5410
bend	ano	ne	1 x / 0 x	3344	283
videospot	ano	ne	1 x / 0 x	3800	0
destinacija	ano	ano	1 x / 1 x	667	108
duet	ano	ne	1 x / 0 x	1975	138
balada	ano	ne	1 x / 0 x	917	123
film	ano	ano	3 x / 4 x	100 000	20889
atrakcija	ne	ano	1 x / 0 x	1935	391
<i>angažiranost/</i> angažovanost	ne	ano	0 x / 1 x	575	213
konkurent	ne	ano	0 x / 1 x	1070	237
<i>propaganda/</i> propagace	ne	ano	0 x / 1 x	1696	783
inspirovaný	ne	ano	0 x / 2 x	29	179
<i>artist/</i> artista	ne	ano	0 x / 2 x	599	3
<i>organizacija/</i> organizace	ano	ano	2 x / 3 x	33508	13761
kapela	ne	ano	0 x / 1 x	2241	1700

4.3.4. Sumarizace

Tabulka 9 – Ekonomika (sumarizace)

Společná slova	komise	Parlamentní	Miliarda
frekvence výskytu v ČJ	1	1	2
frekvence výskytu SLO	4	1	1
frekvence výskytu v korpusech Fida Plus/ CNK	60954 / 15731	6155 /3969	1654 /299

Tabulka 10 - Sport (sumarizace)

Společná slova	olympijský	štafeta	Finále	Étapa
frekvence výskytu v ČJ	3	1	1	4
frekvence výskytu SLO	6	2	2	4
frekvence výskytu v korpusech Fida Plus/ CNK	12742 / 1176	3285 / 292	30766/9118	5593/1504

Tabulka 11 - Kultura (sumarizace)

Společná slova	festival	Kvalita	Destinace	Organizace
frekvence výskytu v ČJ	6	1	1	3
frekvence výskytu SLO	6	1	1	2
frekvence výskytu v korpusech Fida Plus/ CNK	40162/ 3203	4176 / 2486	667 / 108	33508 / 1361

Závěr

Práce se zabývala zkoumáním vlivů na slovinské jazykové prostředí z pohledu jeho ochoty akceptovat či odstraňovat cizí jazykové prostředky. Prokázala, že vývoj slovinského jazyka nese některé rysy společné s jazyky národů v podobném postavení, ale zahrnuje také určitá specifika. Stejně jako u ostatních jazyků menších národů, navíc v druhotném postavení v rámci mocenského soustátí, se musela slovinština potýkat s mnoha problémy. Celá staletí usilovala nejen o potvrzení práva na vlastní existenci, ale řešila i otázky spojené se získáním rovnoprávného postavení vzhledem k jazykům velkých sousedů. Dlouhodobě čelila jejich vlivům. Specifikem, které opakovaně brzdilo její sjednocující a národnostní snahy byla existence velkého množství dialektů, roztržitost jazykového prostoru, silně zakořeněné pocity územní příslušnosti obyvatelstva, jeho silné náboženské cítění a dále také váhavost a postojová nejednotnost při řešení některých jazykových a existenčních otázek.

Na samotnou problematiku přejímání či odstraňování cizích jazykových prostředků nepanoval mezi slovinskými lingvisty jednotný názor. Jednotlivci i skupiny se stavěli rozdílně k puristickým snahám, které se ve slovinštině poprvé projevíly již v období reformace a výrazně zasáhly období 19. století, rozdílně se stavěli také i ilyrskému a novoilyrskému hnutí. Z hlediska lexikografického můžeme ve slovinštině pozorovat jak germanismy, tak slavismy. V poslední době se vlivem postupující jazykové globalizace objevují i slova z angličtiny, z nichž mnohá mají již povahu internacionalismů. Mnohé výpůjčky mají v jazyce své opodstatnění, do domácí slovní zásoby byly zařazeny např. z potřeby rozšíření slovní zásoby z důvodů rozvoje nových oborů lidské činnosti či posílení národní či ekonomické prestiže slovinské společnosti. V tom případě bylo jejich zdomácnění ku prospěchu jazyka. Jindy byly do jazyka zařazovány násilně, jako obranná reakce proti vlivu dalšího jazyka nebo byly ze stejných důvodů z jazyka násilně odstraňovány. V těchto případech působily škodlivě, neboť stavěly bariéru mezi živým hovorovým a knižním jazykem nebo působily jako brzda jeho rozvoje.

Na základě excerptce ze slovinských a českých textů jsem ale zjistila, že současná slovinština cizí slova přijímá, v procesu jejich zařazování do domácí slovní zásoby je ve srovnání s češtinou mnohem opatrnější. Lze to vysvětlit větší liberalizací slovinské společnosti ve 20. století a tudíž menší touhou po všem západním, dále také rozdílným počtem českých a slovinských mluvčích. Přestože se mi nepodařilo srovnat starší texty s mladšími, protože korpusy neumožňují retrospektivní vyhledávání a nemohu tedy posoudit, jak moc se situace během posledních let změnila, trůfám si tvrdit, že zadání práce jsem splnila.

Seznam použité literatury

- [1] BAJEC, Anton. Slovanske izposjenke. In: *Jezik in slovstvo*. Let. 2, št. 4, str. 146 – 151. ISSN: 0021-6933
- [2] BERNIK, Tira. Kruto kot vojna. In: *Žurnal24*. 2008, št. 123, s. 28. ISSN: 1855-0940.
- [3] BIRŠA, Daša. Preveč blata tudi za pra. In: *Žurnal24*. 2008, št. 123, s. 26. ISSN: 1855-0940.
- [4] BIRŠA, Daša. Kluže v senci bananovca. In: *Žurnal24*. 2008, št. 127, s. 20. ISSN: 1855-0940.
- [5] BOKAL, Ljudmila. Prevzemanje glede na vrste. *Terminologija in sodobna terminografija*. Ljubljana : Založba ZRC, ZRC SAZU, 2009. stránky 111-123. ISBN: 978-961-254-158-3.
- [6] BOKAL, Ljudmila. Znamenja angleščina kot globalnega jezika v slovenščini, še posebej s stališča terminologije. *Terminologija v času globalizacije: zbornik. 5.-6. junij 2003, Ljubljana*. Ljubljana : Založba ZRC, ZRC SAZU, 2004. stránky 45-55. ISBN: 961-6500-51-1.
- [7] *Český národní korpus* [online]. Filozofická fakulta Univerzity Karlovy, 2012 [vid. 1. 5. 2012]. Dostupné z: <http://ucnk.ff.cuni.cz/verejny.php>
- [8] *Do Prahy přijíždí Sluneční cirkus* [online]. MAFRA a.s. a dodavatelé, 20. 10. 2007 [vid. 28. 4. 2012]. Dostupné z: http://kultura.idnes.cz/divadlo.aspx?c=A071020_055806_divadlo_off
- [9] DRAGAR, Katja. Konceptualizacija tujega v slovenskih pravopisih. In: *Razvoj slovenskega strokovnega jezika (Obdobja 24 – Metode in zvrsti)*. Ljubljana : Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik pri Oddelku za slovenistiko Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani, 2007. s. 739-750. ISBN: 978-961-237-193-7.
- [10] *EU Sarkozy, konec je!* [online]. MMC RTV Slovenija, 7. 5. 2012 [vid. 8. 5. 2012]. Dostupné z: <http://www.rtv slo.si/svet/sarkozy-konec-je/282555>
- [11] *Exonymum* [online]. Wikipedie, 16. 5. 2012 [vid. 20. 5. 2012]. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Exonymum>
- [12] *Fidaplus – korpus slovenskega jezika* [online]. FidaPLUS [vid. 7. 4. 2012]. Dostupné z: <http://www.fidaplus.net/>
- [13] GLOŽANČEV, Alenka: Kratek pregled slovenskega pravopisja od konca devetnajstega stoletja do danes. In: *Jezikoslovni zapiski*. Let. 3, s. 85-104. ISSN: 0354-0448

- [14] GORJANC, Vojko. Korpusi in jezikoslovje. *Jezik in slovstvo*. Let. 48, št. 3-4, s. 19-27. ISSN: 0021-6933.
- [15] HONZAK-JAHIČ, Jasna. Slovensko jezikoslovje v šestdesetih in sedemdesetih letih 20. stoletja (jezikovna zvrstnost). In *Vzájemným pohledem: česko-slovinské a slovinsko-české styky ve 20. století*, str. 315. ISBN 978-80-7050-604-2
- [16] *Jachtař Ainslie zahájil štafetu s olympijským ohněm po Británii* [online]. MAFRA a.s. a dodavatelé, 19. 5. 2012 [vid. 19. 5. 2012].. Dostupné z: http://oh.idnes.cz/jachtar-ainslie-zahajil-stafetu-s-olympijskym-ohnem-po-britanii-p8s-/olympiada-londyn-2012.aspx?c=A120519_095520_olympiada-londyn-2012_mah
- [17] JESENŠEK, Marko. *Spremembe slovenskega jezika skozi čas in prostor*. Maribor : Slavistično društvo, 2005. str. 235. ISBN 961-6320-27-0.
- [18] KALIN GOLOB, Monika. Stilistika poročevalstva in poročevalski stil: od prvih dnevnikov do tabloidizacije medijev. *Slavistična revija*. Ljubljana : Slavistično društvo Slovenije, 2006. Sv. 54, Slovensko jezikoslovje danes, stránky 281-292. ISSN 0350-6894.
- [19] KREK, Simon. Jezikovni priročniki in novi mediji. In: *Jezik in slovstvo*. Let. 48, št. 3–4, s. 29–46. ISSN: 0021-6933.
- [20] KUDĚLKA, Viktor. *Slovinská literatura: určeno pro posl. fak. filosof. 1. [díl.]*. 1. vyd. Brno: Univerzita J.E. Purkyně, 1974. 166 s.
- [21] *Merkelová prý navrhla Řekům referendum o euru* [online]. MAFRA a.s., 18. 5. 2012 [vid. 19. 5. 2012]. Dostupné z: http://www.lidovky.cz/merkelova-navrhuje-rekum-referendum-o-euru-fkx-/ln_zahranici.asp?c=A120518_202630_ln_zahranici_ape
- [22] MARVAN, Jiří. *Brána jazykem otvíraná*. 1. vydání. Praha : Academia, 2004. str. 433. ISBN 80-200-0932-9.
- [23] *Merklova Grkom menda predlagala referendum o evru* [online]. Delo d.d. 18. 5. 2012 [vid. 19. 5. 2012]. Dostupné z: <http://www.delo.si/novice/svet/merklova-grkom-menda-predlagala-referendum-o-evru.html>
- [24] *Miamijska Vročica v finalu na vzhodnem delu NBA* [online]. Dnevnik d.d. 25. 5. 2012 [vid. 25. 5. 2012]. Dostupné z: <http://www.dnevnik.si/sport/kosarka/1042531848>
- [25] MÜLLER, Jakob. Temelji slovenskega knjižnega jezika 16. stoletja. *Slavistična revija*. Ljubljana : Slavistično društvo Slovenije, 2008. Sv. 56/57, 2008-4/2009-1, stránky 165-187. ISSN 0350-6894.

- [26] NARAT, Jožica. Slovenski knjižni jezik 16. stoletja v luči besedoslovnih raziskav. *Slavistična revija*. Ljubljana : Slavistično društvo Slovenije, 2008. Sv. 56/57, 2008-4/2009-1, stránky 105-138. ISSN 0350-6894.
- [27] NEDVĚDOVÁ, Milada Kateřina. Některé aspekty jazykové kultury v nově vzniklých národních státech západních a jižních Slovanů In: *České přednášky pro XII. mezinárodní sjezd slavistů Krakov 1998*. Praha : Česká slavistika, 1998, s. 137 – 142
- [28] *Nova beseda* [online]. Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU [vid 7. 4. 2012]. Dostupné z: http://bos.zrc-sazu.si/s_nova_beseda.html
- [29] *Olimpijski ogenj začel 70-dnevno popotovanje* [online]. Dnevnik d.d. 19. 5. 2012 [vid. 19. 5. 2012]. Dostupné z: http://www.dnevnik.si/sport/olimpijske_novice/1042530593
- [30] OSTLER, Nicholas. *Říše slova : jazykové dějiny světa*. [překl.] Petra Andělová. 1. vyd. v českém jazyce. Praha : BB art, 2007. ISBN 978-80-7381-152-5.
- [31] PETR, Jan. *Základy slovinštiny: Skriptum pro posl. filosof. fak.* 1. vyd. Praha: Univerzita Karlova, 1971. 140 s.
- [32] PLATOVŠEK, Tjaša. Klub trophskih fantov. In: *Žurnal24*. 2008, št. 130, s. 28. ISSN: 1855-0940.
- [33] *Play-off NBA: Miami jde dál, za postupem vešel Wade svými 41 body* [online]. MAFRA a.s. a dodavatelé, 25. 5. 2012 [vid. 25. 5. 2012].. Dostupné z: http://basket.idnes.cz/play-off-nba-miami-postupuje-pres-indianu-flt-nba.aspx?c=A120522_1781839_hazena_ten
- [34] POGAČNIK, Aleš. Prevzemanje besed v Slovenčini. In: *Jezik in slovstvo*. Let. 48, št. 6, s. 25–48. ISSN: 0021-6933.
- [35] POGORELEC, Breda. Jezikovne načrtovanje in jezikovna politika pri Slovencih med 1945 in 1995. *Jezik in čas : zbornik*. Ljubljana : Znanstveni inštitut Filozofske fakultete, 1996. 1, stránky 41-61. ISBN 86-7207-084-4.
- [36] POŽGAJ HADŽI, Vesna a FERBAŽ, Ina. Tudi je to slovenščina. *37. seminar slovenskega jezika, literature in kulture: zbornik. 25.6.-14.7.2001, Ljubljana*. Ljubljana : Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik pri Oddelku za slovanske jezike in književnosti Filozofske fakultete, 2001. stránky 57-68. ISBN 961-277-093-7.
- [37] REJZEK, Jiří. *Český etymologický slovník*. Vyd. 1. Voznice : Leda, 2001. str. 752. ISBN 80-85927-85-3.
- [38] *Republika Slovenija* [online]. Republika Slovenija, 2012 [vid. 15. 4. 2012].. Dostupné z: <http://www.gov.si/>

- [39] RIZMAN, Rudi. Globalizacija in kultura: konflikt ali sinergija? *Slovenski knjižni jezik: aktualna vprašanja in zgodovinske izkušnje. 5.-7. december 2001, Ljubljana*. Ljubljana : Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik pri Oddelku za slovanske jezike in književnosti Filozofske fakultete, 2003. stránky 27-42. ISBN 961-237-057-6.
- [40] *Rusko poslalo na Eurovizi skupinu babiček z Buranova* [online]. MAFRA a.s. a dodavatelé, 20. 3. 2012 [vid. 29. 4. 2012]. Dostupné z: http://revue.idnes.cz/buranovske-babicky-vyhrali-narodni-kolo-eurovize-fv7-/zajimavosti.aspx?c=A120320_142752_zajimavosti_nh
- [41] *Slovar slovenskega knjižnega jezika* [online]. Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU [vid. 14. 4. 2012]. Dostupné z: <http://bos.zrc-sazu.si/sskj.html>
- [42] SNOJ, Marko. O tujkah in izposojenkah v slovenskem jeziku. *Slavistična revija*. Ljubljana : Slavistično društvo Slovenije, 2006. Sv. 54, Slovensko jezikoslovje danes, stránky 343-349. ISSN 0350-6894.
- [43] *Spurt v sedmnácté etapě Gira ovládl lídr Rodriguez, Kreuziger ztratil* [online]. MAFRA a.s. a dodavatelé, 23. 5. 2012 [vid. 23. 5. 2012].. Dostupné z: http://sport.idnes.cz/giro-d-italia-17-etapa-0qh-/cyklistika.aspx?c=A120523_172736_cyklistika_rou
- [44] STABEJ, Marko. Bo en jezik dovolj? Večjezičnost v enojezičnosti. *Slovenski knjižni jezik: aktualna vprašanja in zgodovinske izkušnje. 5.-7. december 2001, Ljubljana*. Ljubljana : Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik pri Oddelku za slovanske jezike in književnosti Filozofske fakultete, 2003. stránky 51-70. ISBN 961-237-057-6.
- [45] STRAMLJIČ BREZNIK, Irena. Slovensko besedje v prepletu znotraj- in medjezikovnih razmerij. [autor knihy] Marko Jesenšek. *Besedoslovne spremembe slovenskega jezika skozi čas in prostor*. Maribor : Slavistično društvo, 2007, stránky 425-473
- [46] *Summit EU: Chceme Řecko dál v eurozóně, ale musí plnit své závazky* [online]. Economia a.s., Hospodářské noviny 24. 5. 2012 [vid. 24. 5. 2012]. Dostupné z: <http://byznys.ihned.cz/zpravodajstvi-svet/c1-55914230-summit-eu-chceme-recko-dal-v-eurozone-ale-musi-plnit-sve-zavazky>
- [47] ŠABEC, Nada. Jezik, družba in kultura: slovenščina v stiku z angleščino. [editor] Slavistično društvo Slovenije. *Slavistična revija*. Ljubljana : Slavistično društvo Slovenije, 2006. Sv. 56, Slovensko jezikoslovje danes, stránky 327-342. ISSN 0350-6894.

- [48] ŠABEC, Nada. Jezikovne spremembe slovenskega jezika v času in prostoru pod vplivom angleščine. [autor knjige] Marko Jesenšek. *Besedoslovne spremembe slovenskega jezika skozi čas in prostor*. Maribor : Slavistično društvo, 2007, stránky 617-664.
- [49] TAVZES, Cvetana. Terminološki slovarji in globalizacija. *Terminologija v času globalizacije: zbornik. 5.-6. junij 2003, Ljubljana*. Ljubljana : Založba ZRC, ZRC SAZU, 2004. stránky 57-60. ISBN 961-6500-51-1.
- [50] TERČEJL, Andrej. Smo alpinistični smučarji ali običajni smučarji? *Šport, revija za teoretična in praktična vprašanja športa*. LV 4, 2007, 34. ISSN: 0353-7455
- [51] TOPORIŠIČ, Jože. *Družbenost slovenskega jezika*. Ljubljana : Državna založba Slovenije, 1991. str. 495. ISBN 86-341-0652-7.
- [52] TOPORIŠIČ, Jože. *Enciklopedija slovenskega jezika*. Ljubljana: Cankarjeva založba, 1992. 384 s. Sopotnik. ISBN 86-361-0756-3.
- [53] TOPORIŠIČ, Jože. *Slovenska slovnica*. 3. izd. Maribor : Založba Obzorja, 1991. str. 739. ISBN 86-377-0599-5.
- [54] TOPORIŠIČ, Jože. *Slovenski jezik in sporočanje 2*. 1. izd. Maribor : Založba Obzorja, 1996. str. 227. ISBN 86-377-0808-0.
- [55] TOPORIŠIČ, Jože. *Slovenski pravopis*. Ljubljana : Slovenska akademija znanosti in umetnosti, 2001. str. 1805. ISBN 961-6358-37-5.
- [56] URBANČIČ, Boris. *O jezikovni kulturi*. 3. preprac. a rozš. vyd. Ljubljana : Delavska enotnost, 1987. str. 177. ISBN 80-371-0009-0.
- [57] *V Cannes ocení Bertolucciho, režiséra Posledního tanga v Paříži* [online]. MAFRA a.s. a dodavatelé, 11. 4. 2011 [vid. 28. 4. 2012]. Dostupné z: http://kultura.idnes.cz/eurovize-2012-azerbajdzan-loreen-dmn-hudba.aspx?c=A120527_065406_hudba_ptk
- [58] *V vodstvu ostaja Rodriguez* [online]. Zurnal24. 23. 5. 2012 [vid. 23. 5. 2012]. Dostupné z: <http://www.zurnal24.si/v-vodstvu-ostaja-rodriguez-clanek-157510>
- [59] VERTOT, Nelka. Mednarodni dan materinščine 2010. In: *Statistični urad Republike Slovenije* [Online]. Statistični urad Republike Slovenije, 19. 2. 2010. [vid. 5. 1. 2012.]. Dostupné z: http://www.stat.si/novica_prikazi.aspx?id=2957.
- [60] *Vrh EU-ja: Grčija naj ostane, a na obzorju naj bi bil že načrt B?* [online]. MMC RTV Slovenija, 24. 5. 2012 [vid. 24. 5. 2012]. Dostupné z: <http://www.rtvlo.si/evropska-unija/vrh-eu-ja-grcija-naj-ostane-a-na-obzorju-naj-bi-bil-ze-nacrt-b/283739>

- [61] ŽAUCER, Rok. Kako sloveniti besedi 'evalvirati' in 'avoluirati'. In: *ŠUSS - Odgovori na jezikovna vprašanja* [online]. ŠUSS, 2004 [vid. 14. 4. 2004]. Dostupné z: <http://www2.arnes.si/~lmarus/suss/arhiv/suss-arhiv-000304.html>
- [62] *Želimo si, da Grčija ostane v evrskem območju* [online]. MMC RTV Slovenija, 14. 5. 2012 [vid. 14. 5. 2012]. Dostupné z: <http://www.rtv slo.si/evropska-unija/bruselj-zelimo-si-da-grcija-ostane-v-evrskem-obmocju/283069>